Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5220 2/15 ԱՊՐԻԼ 1903 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5220

درعلیه ده غلطه ده « آره ولك » غزته سی اداره خانه سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանտօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոքրայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՍՋՈՒ ՁԱԽ

ՆՈՐԷՆ ԼՔՈՒԱԾ ՀԱՐՍԵՐԸ

Մշոյ լքուած հարսերուն խնդիրը երկար ատենէ ի վեր կը զբաղեցնէ մեր մամուլը: Վիճակին արդի Առաջն. Տեղապահ Խորէն վարդապետ, եւ անկէ առաջ ալ նախորդ Տեղապահը՝ Բարգէն վարդապետ, առանձին յօդուածներով, հանրագրութիւններով ու տեղեկագիրներով պատկերացուցին մեզի ցաւալի կացութիւնը այդ կիներուն՝ որոնց անկարելի է չհամակրիլ:

Երբեմն Զօհրապ՝ 1888ի Մասիսներուն մէջ, զմայլելի նորավէպի մը հերոսը դարձուցած է մէկը այդ տարաբաղդ կիներէն՝ որոնք այրի կը մնան իրենց ծննդավայրին մէջ, մինչդեռ ամուսիննին ողջ է ասդին, եւ կրկնապէս ամուսնացած վիճակի մը մէջ: Հոն կինը կը ծիւրի երբեմն հազիւ շաբթուան մը հարսնութենէն վերջ՝ տարիներ ու տարիներ անամուսին մնալով, ասդին էրիկը աս ու ան կնոջ հետապնդումով կ'անցընէ ժամանակը, կարծելով թէ տարին մէկ երկու անգամ ղրկուած թղթի կտորներ կրնան իր պակասը լեցնել ծննդավայրին մէջ, ուր կինը իրեն պէտք ունի նախ իբր ամուսին, յետոյ իբր զօրավիգ՝ կեանքի, ապրուստի ամէն տեսակ պահանջներուն համար:

Զօհրապի այդ գրուածքը առաջինը չէ տեսակին մէջ, թէեւ ամէնէն գեղեցիկը կրնայ նկատուիլ: Անկէ առաջ ալ գաւառացի կիներու այդ տաժանելի կացութիւնը պատկերացուած է այնչափ անգամներ. որովհետեւ միշտ գտնուած են պանդխտութեան մէջ գտնուող էրիկմարդիկ՝ որոնք այդպէս տարիներ ու տարիներ մոռցած են ընտանի յարկը, եւ հոս կամ ուրիշ տեղեր սպառած իրենց դրամը, առողջութիւնը, մոռնալով բոլոր այն պարտաւորութիւններն ու նուիրական աւանդութիւնները որոնք զիրենք իրենց ընտանեկան յարկին պէտք էին կապել անքակտելիօրէն:

Այս վերջին տարիներս ալ Բարգէն եւ Խորէն վարդապետները մինակ չեն մնացած այդ հարցին շուրջը: Քիչ մը ամէն հրապարակագիր մէկ կամ երկու յօդուած գրած է այդ խեղճ կիներուն վրայ: Կը յիշեմ նոյն իսկ թէ Արաբկիրի համակրելի Առաջնորդը, Մուշեղ վարդապետ, գեղեցիկ յօդուածով մը այդ կիներուն վիճակը նկարագրելէ վերջ՝ չէր վարանած գրելու: «Եթէ այս թշուառութեան պտուղներէն մէկը գայ ինծի իր վիճակը ողբալու. չպիտի վարանիմ ըսելու, եւ խղճի հանդարտութեամբ իրեն հրաման պիտի տամ վերստին ամուսնանալու:»

⁂

Եկեղեցին սակայն իր օրէնքներով կը հակառակի եղեր այդ բանին: Եւ սակայն ասդին խղճի տեսակէտ մը կայ, խղճի դատաստան մը կայ որ յաճախ Եկեղեցւոյ այդ օրէնքները անիրաւ կը գտնէ: Դարեր առաջ, տարբեր բարքերու, եւ տարբեր պայմաններու համար հաստատուած են այդ օրէնքները, եւ հարկ կա՞յ ըսելու թէ այսօր մեծ մասամբ չեն պատշաճիր մեր բարքերուն, մեր սովորութեանց, ու կեանքի պայմաններուն: Արդէն Եկեղեցւոյ հաւատալիքներուն եւ աւանդութեանց տեսակէտով հիմնական բաներ չեն՝ որ անոնց անյարմարութիւնը խնդիր ընելու վարանինք: Եկեղեցւոյ սկզբունքները գործ չունին այդ ամուսնական օրէնքներուն հետ. ուրեմն ինչո՞ւ փոփոխութեան չենթարկուին, ինչո՞ւ չպատշաճեցուին մեր արդի բարքերուն, ընտանեկան պայմաններուն, կարգ ու սարքին: Առանց փոխուելով Հայ. Եկեղեցին շիւղի չափ բան չի կորսնցներ իր հիմը կազմող դաւանանքէն, սկզբունքներէն, աւանդութիւններէն:

Այդ ամուսնական օրէնքները թէեւ յարգելի, բայց վերջապէս վանքերու խորը առանձնացած, սրտով չոր, գործի անծանօթ եւ կեանքի պայմաններուն անգիտակ Եկեղեցւոյ հայրեր պատրաստած են. կղերը ժողովուրդէն աւելի մօտ է այսօր. գիտէ թէ ի՛նչ է անոր կեանքը, անոր ընտանեկան կազմակերպութիւնը. գիտէ անոր կեանքի պայմանները. ծանօթ է անոր բոլոր նիւթական ու բարոյական պահանջներուն: Մէկ խօսքով, մեր այսօրուան կղերը, ի վիճակի է հասկնալու այն վնասները՝ որոնք առաջ կու գան այդ ամուսնական օրէնքներու տառական գործադրութենէն, եւ հետեւաբար տրամադիր է ո՛ եւ է փոփոխութեան համամտութիւն յայտնելու: Ինչո՞ւ չօգտուինք այդ տրամադրութենէն, եւ առաջքը չառնենք այնչա՛փ ընտանեկան դժբաղդութեանց:

⁂

Որովհետեւ դժբաղդութիւններ է որ ծնունդ կ'առնեն այդպէսով, երեւակայեցէք նոր հարս մը որ մէկ երկու օրուան կենակցութենէ վերջ կը ստիպուի բաժնուիլ իր ամուսնէն: Այս վերջինը կը մեկնի հեռու, չա՜տ հեռու, երբեմն Պոլիս եւ կամ ուրիշ տեղեր: Խեղճ կինը նախ չգիտեր թէ իրեն համար որչա՛փ դառն հետեւանքներ պիտի ունենայ այդ բաժանումը, եւ հանդարտ իր գործին կը նայի: Առաջին ամիսներուն, ամուսինն ալ փութկոտ է իր կողմէն. շաբաթը անգամ մը նամակ կը ղրկէ, իր վերադարձին նկատմամբ կը խօսի, յոյսեր կուտայ եւ դրամ կը ղրկէ: Բայց այդ առաջին ամիսներէն վերջ, նամակները կը սկսին կարճնալ, տողերը աւելի չոր են, վերադարձի հաւանականութեան ակնարկութիւնները կը դադրին. օր մըն ալ նամակ չի գար, եւ միայն դրամ կը ղրկուի երրորդ անձերու միջոցաւ: Աւելի ետքը, դրամն ալ կը դադրի, նամակն ալ, եւ ալ հեռուն մնացած կինը ու ընտանիքը կը սկսին ուրիշներու միջոցաւ լուր առնել իրենց տղամարդուն վրայ:

Թշուառութեան կեանքը սկսած է արդէն խեղճ կնոջ համար: Դիրկը զաւակ մը ունի, եւ գլխուն վրան ալ կեսուր մը՝ որ ընդհանրապէս զինքը յանցաւոր կը նկատէ [illegible] մուրի մնալու պարագային՝ իր զաւակը պանդխտութեան չպիտի դիմէր: Շատ անգամ, այդ խորթացած ամուսիններէն մէկը կամ միւսը վերջապէս կը դառնայ իր ծննդավայրը: Կինը՝ որ ամուսնացած ատենը հազիւ տասներչորս կամ շատ շատ 16 տարեկան էր, արդէն իսկ ընկճուած է բոլոր այն նիւթական, բարոյական ու ֆիզիքական զրկանքներէն՝ որոնց ենթարկուած էր ամուսնին բացակայութեան միջոցին: Այս վերջինն ալ ծիւրած է օտարութեան ծոցը, մաշած չուայտ կեանքի մը մէջ՝ ուր թէ՛ իր առողջութիւնը քայքայուած է, թէ քսակը պարպուած եւ թէ մանաւանդ սիրտը ցամքած, ամայացած:

Տակաւին որչա՛փ ուրիշներ կան որոնք կը վռնտուին իրենց կեսրոջ քովէն, որոնք զաւկընին փէշերնուն փաթթած, փողոցէ փողոց կը սլքտան, միշտ անվստահ թէ ո՞վ պիտի տայ իրենց վաղուան հացը, թէ ո՞ւր պատսպարան պիտի գտնեն յաջորդ գիշերը: Իրաւունք չունի՞ն այդ կիները երբ կը բողոքեն, իրաւունք չունի՞ն այդ կիները երբ կրկին ամուսնանալու արտօնութիւն կը խնդրեն: Եւ ո՞ր սրտի տէր մարդը պիտի ուզէր հակառակիլ, եթէ երբեք եկեղեցական մը, թշուառութեան այդ ցաւագին պատկերներուն հանդէպ, իր պարտականութեան ձայնին անսալու տեղ խղճին ձայնին անսալու ըլլար, եւ գոհացնէր անոնց խնդիրքը:

Խորէն վարդապետ կ'երեւայ թէ այդ ընթացքը բռներ է Մշոյ մէջ, ուր ամէն տեղէ շատ են լքուած կիները: Կան որ զինքը կը դատապարտեն: Կը հարցնեմ ատոնց թէ ի՛նչ պիտի ընէին, եթէ երբեք իրենց դիմէր լքուած եւ անօթի կիներու այդ դժբաղդ հօտը:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Հայ մամուլի մէջ շատ անգամներ յեղյեղուած է կենսական կարեւորութիւն ունեցող սա խնդիրը թէ՝ մեր ծնողքները նախատեսութիւնը ունենալու են իրենց զաւակաց բնաւորութեանց մէջ, շատ կանուխէն երեւան եկած բնական ձիրքերուն յարաճուն զարգացմանը մղում տալու, որպէս զի, առանց դժուարութեան, թէ՛ իրենք օգտուին եւ թէ՛ հանրութեան օգտակար հանդիսանան:

Հոս, այժմ, նպատակէս դուրս է տղոց մասին խօսիլ, քանի որ այսօր, առհասարակ, ամէն ծնողք գիտակից է իր զաւկին նկատմամբ բռնելիք ուղղութեանը ու տալիք դաստիարակութեանը: Կ'ուզեմ մեր կարգ մը միջակ եւ ունեւոր դասակարգին ուշադրութիւնը հրաւիրել քիչ մըն ալ, իրենց աղջկանց վրայ:

Հիմա նորաձեւութեան կարգ անցած է աղջիկներուն եւրոպական լեզու մը սորվեցնել տալ, առանց, սակայն նկատողութեան առնելու թէ՝ այդ աղջիկը — ապա կին — իր կեանքի ընթացքին մէջ քանի՞ անգամ պատեհութիւն պիտի ունենայ սորված լեզուն գործածելու: Սակայն աւելի օգտակար ու նպատակայարմար չպիտի՞ ըլլար իրենց աղջիկներուն սորվեցնել դաշնակ, երգեհոն, մանտոլին, ջութակ, եւ կամ ո՛ եւ է նախընտրելի նուագարան մը:

Անցեալները Կ. Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցած նուագահանդէսի՞ մը թէ՝ պարահանդէսի մը առթիւ—չեմ յիշեր— Տ. Ա. Արեւելքի մէջ կարգ մը իրաւացի նկատումներով ծնողքներու ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր այս խնդրին վրայ: Չեմ գիտեր թէ ծնողք ո՛ր աստիճանի լրջութեամբ կը վերաբերուին այս տեսակ կարեւոր հրատարակութեանց հանդէպ: Ու երբ, այս անգամ, ես ալ կը ստիպուիմ գրել, ճառը հետեւեալն է:

Երկու օր առաջ, ամսոյս 16/29 կիրակի գիշեր, տեղւոյս Յունաց աղջկանց վարժարանի սրահին մէջ, ի նպաստ Յունաց գիշերային վարժարանի, գիտական դասախօսութիւններով խառն նուագահանդէս մը տրուեցաւ, ուր յոյն, օտար պատուաւոր ու բարձր դասակարգի տիկիններու եւ օրիորդներու մէջ, առաջին անգամը ըլլալով պիտի երգէր Տիկին Մարի Մ. Սըվազլեան, — Տիկին մը, որ հակառակ իր բարձր դիրքին, ողջամիտ դաստիարակութեան շնորհիւ, ամէն նախապաշարում առաթուր ըրած՝ բարեհաճած էր, մարդասիրաբար. իր երաժշտական շնորհալից ձիրքերը երեւան բերել, նպաստած ըլլալու համար իւրովսանն՝ կրթական գնահատելի գործի մը: Դպրոցին հազար աղջիկներու յատուկ սրահը ու քովընտի երկար գաւիթը քիչ կուգար ահագին բազմութեան մը, որ, այն ալ, կարողացած էր մնալ մէկ չիլլինոց տոմսակով:

Յոյն գիմնազիոնի տնօրէնը ու քանի մը ուսուցիչներ խօսելէ յետոյ՝ Թաղապետութեան նախագահ Պ. Իլիասիտիս մէկ թեւը Տիկին Արտեմիս (Իզմիրցի յոյն փաստաբանի մը տիկինը, ու միւս թեւը՝ Տիկին Մարի Սըվազլեանը (փաստաբան Տիար Միհրան Սըվազլեանի Տիկինը) ունենալով բեմ բարձրացաւ: Առաջինը դաշնակին առջեւ նստաւ եւ երկրորդն ալ ոտքի վրայ կեցաւ: Ակնթարթի մը մէջ ամենուն աչքերը, ուշն ու ուրուշը երկու յարգելի Տիկիններուն վրայ յառեցան: Տկն. Սըվազլեան յարգական խոնարհութեամբ մը ժողովրդեան դարձաւ, ձեռքը ձայնատետր մը բռնած, ու դաշնակին ստեղնաշարներու շարժման հետ սկսաւ դասական դժուար կտոր մը գոց երգել... Աստուա՜ծ իմ, ի՜նչ հիանալի ձայն, ի՜նչ աքանչելի եղանակ, ի՜նչ ներդաշնակ, յանգաւոր ելեւէջ: Յարգելի Տիկինը տասը վայրկեանի չափ մագնիսացուց, դիւթեց ամենքն ալ: Ժողովուրդը խլացուցիչ ծափերով իր շնորհակալութիւնը յայտնելու չբաւականանալով՝ ոտքի, գաւազաններու անընդհատ աղմուկներով ստիպեց ազնիւ Տիկինը՝ կրկնել երգածը: Տիկինը ուրիշ կտոր մը սկսաւ, դարձեալ դաշնակի ընկերակցութեամբ, դարձեալ նոյն հիացման մէջ թողուց հասարակութիւնը: Ի վերջոյ, միահամուռ կեցցէներու մէջ, երկու Տիկիններն ալ բեմէն վար առաջնորդուեցան: Տոհմային արժանապատուութեան նախանձախնդրութիւն ունեցողները միայն կրնան ըմբռնել թէ՝ հայ Տիկնոջ մը այսքան գերազանցօրէն յաջողութիւն մը ունենալը ո՛րքան նշանակելի իրողութիւն մըն է:

Ահաւասիկ հայ Տիկին մը—որ, Իզմիր իր հօրը տան մէջ, երաժշտութիւն ուսած է, ըմբռնելով իր բնատուր ձիրքերը զարգացնելու անհրաժեշտութիւնը: Կը շնորհաւորենք իր հայրը՝ Գ. Վէմեան էֆէնտին, որ գիտցած է իր դստեր ձիրքերը կատարելապէս զարգացնել, որով թէ ինք ուրախանալ, թէ՛ իր ազգակիցները ուրախացնել: Զի, վստահ ըլլալու է որ այդ ահագին բազմութիւնը միմիայն Տիկին Սըվազլեանը լսելու եկած էր հանդիսավայրը:

Այս եւ նման օրինակները թո՛ղ շատ մը օրիորդներու դրդիչ ըլլան, երաժշտութեան հետեւելու, ձայնական կամ գործիական: Արդիւնքը խիստ շինիչ ու օգտուտը բազմակողմանի է:

Նիկոսեա Յ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԿՐՕՆՆԵՐԸ

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

(ՏԱՄՄԱ)

69. Ի՞նչ է վարդապետութիւնը:

—Վարդապետութիւնն է Ճշմարտութեան եւ Փրկութեան ա՛յն կանոնը, զոր Պուտտա ճանչցաւ եւ աւետեց. Արհաթներու աւանդութեամբ պահուած է այդ վարդապետութիւնը եւ բովանդակուած է Սուրբ Գրոց մէջ:

70. Պուտտայականներու Սուրբ Գիրքին անունը ի՞նչ է:

—Երեք-Բիթաքա կամ գրքերու հաւաքածոյ:

71. Որո՞նք են Երեք-Բիթաքաները:

—Սութթա-Բիթաքա, Վինէյա-Բիթաքա եւ Ապհիտամմա:

72. Սութթա-Բիթաքան ի՞նչ կը պարունակէ:

—Կը պարունակէ Պուտտայի ուսմունքները, քարոզութիւններն ու վճիռները, որոնք թէ՛ աշխարհական հետեւողներուն համար են եւ թէ միաբանութեան համար. վերջապէս կը պարունակէ քանի մը այլաբանութիւններ ու կանոններ՝ որոնք կը լուսաբանեն վարդապետութիւնը:

73. Ի՞նչ է Վինէյա-Բիթաքայի բովանդակութիւնը:

— Կը բովանդակէ ընտրեալներու (սանկհա) միաբանութեան կենցաղին պատուէրներն ու կանոնները:

74. Ապհիտամմա-Բիթաքա ի՞նչ կը պարունակէ:

—Ապհիտամմա-Բիթաքա կը պարունակէ Պուտտայականութեան փիլիսոփայական ու կրօնական խորագոյն վարդապետութիւնները. եւ անոնք կը հասկնան այն Եղբայրները՝ որոնք արդէն հասած են հոգեւոր եւ բարոյական զարգացման գերագոյն աստիճանի մը:

75. Այս երեք հաւաքածոները կը բովանդակե՞ն աստուածային յայտնութիւններ:

—Ո՛չ. պուտտայականութիւնը բացարձակապէս կը մերժէ սա գաղափարը թէ յաւիտենական ճշմարտութիւնը յայտնուած կամ ներշնչուած ըլլայ Աստուծոյ մը կամ հրեշտակի մը ձեռքով առանձնաշնորհուած եւ մասնաւոր շնորհքով նպաստաւորուած մարդու մը:

Մարդիկ յայտնութիւններն ընդունած են մարդկային ցեղի այն վսեմ վարդապետներու բերնէն, որոնք իրենց յատուկ զօրութիւններով բարձրացած են գերագոյն, հոգեւոր եւ բարոյական կատարելութեան, եւ այս պատճառաւ Պուտտա կ'ըսուին: Այս մարդիկ դէմ յանդիմանութեամբ (intuition) կ'ընդունէին յաւիտենական ճշմարտութիւնը, երբ կը հասնին ներքին լուսաւորութեան վիճակին:

Երեք-Բիթաքաներ այդ ճշմարտութիւնն է որ կը պարունակէ՝ Պուտտա Կօթամայի ճանչցածին եւ աւետածին պէս:

76. Ի՞նչ էր որ մղեց Պուտտան վարդապետութիւնը աւետելու:

Իր գթութիւնը, իր անսահման մարդասիրութիւնը, իր կարեկցութիւնը մեր տառապանքին եւ տգիտութեան. վասն զի մեր տգիտութիւնը, այսինքն՝ մեր բնական եւ բնածին (avidga) կուրութիւնն է որ կ'արգիլէ մեզ մեր յատուկ ոյժով գտնելու ա՛յն ճամբան՝ որ մեզ պիտի հանէ Սամսարայէն (*):

77. Ի՞նչ է Սամսարա:

—Աշխարհն է, աշխարհ մոլորութեան, մեղքի, ծննդեան, տառապանքի եւ մահուան: Աշխարհ՝ յաւիտենական փոփոխութեանց, պատրանքի եւ ցաւերու. այն անվերջ շրջանակը, ուսկից ոչ ոք կրնայ խուսափիլ, մինչեւ որ ճշմարիտ գիտութեան լոյսը չբորբոքի մեր ներսը:

78. Ի՞նչ է տառապանքի, մահուան եւ յաջորդական կեանքի պատճառը.

—Ապրելու ա՛յն կամքը (**), որ ամենքնիս ալ կ'ոգեւորէ:

* * *

(*) Պատճա՞ռ. վասն զի չենք ճանչնար աշխարհի եւ մարդոց բնութիւնը. որով- [illegible] գիտութեան մէջ ենք. անոր համար շարունակ նոյն մեղքին մէջ կ'իյնանք, որ նոր կեանքի մը վէտերը կը պահանջէ իր քաւութեան համար: Վասն զի երկրային պատրանքներով կուրցած ենք. անոր համար ա՛յնպիսի բաներու ետեւէն կը վազենք, որ մեր երեւակայութեան մէջ միայն արժէք ունին եւ որոնք վայելքներէն աւելի վշտեր կը տանին մեր ետեւէն եւ ա՛յնչափ բարձր կերպով կը յարգենք, ի՛նչ որ ունայն է եւ սին, եւ կը վշտանանք ա՛յն դէպքերու համար որոնց մասին չարժեր չգուշանալ(?) եւ կ'ուրախանանք այնպիսի բաներու վրայ, որ վնասակար են մեզի կամ կրնան պատճառ ըլլալ մեր կորստեան: Վասնզի չունինք ճշմարիտ գիտութիւնը՝ անոր համար կը կապենք մեր սիրտը երկրային եւ կորստական ընչքի, ու կեանքի պայքարին մէջ կը նետուինք բոլոր զօրութեամբ՝ առանց զբաղելու մեր ճշմարիտ հոգեւոր փրկութեանը: Վասն զի մարդկային բոլոր կեանքը, բաղձանքներու անվերջ շղթայ մըն է, որ երբեք չեն իրականանար. շղթայ մըն է ցաւագին պատրանքներու, յուսախաբութիւններու, կրքերու, տենչանքներու, որ միշտ չեն հասնիր իրենց նպատակին կամ որ վայրկեան մը խաղաղելէ վերջ կը կործանին, չբուժուած վէրքերու պէս, որ անդադար կը բացուին՝ վշտի մշտնջենաւոր վիճակի մը մէջ պահելով, ուսկից դուրս չե՛ն կրնար ելլել տգէտն ու կոյրը:

(**) Ապրելու կամքը կամ կամքի ապրիլը (vivre de volonté) բացատրութիւնը իր պուտտայական իմաստովը նոյն չէ՛ Եւրոպացիներու գիտակից կամք (volonté consciente) բացատրութեան հետ. կամքին ապրիլը կը նշանակէ ա՛յն բնազդը, մասամբ գիտակից եւ մասամբ անգիտակից, զոր կը գտնենք բոլոր էակներու վրայ (նոյն իսկ անասուններու եւ բոյսերու մէջ), բոլոր զօրութիւններու, բոլոր ձգտումներու, բոլոր տենչերու ամբողջութիւնը, հակամիտութիւններ եւ դժկամակութիւններ, որ եսականութենէ կը սկսին եւ կը յանգին անհատական կեանքը պահպանելու եւ դիւրակցութեան ու զուարճութեան հասնելու մէջ:

ՄՈՒՇԻ

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Բիւզանդիոնի 1902 համարի եւ դեկտ. 23 ամսաթիւին մէջ «Գիւղացի» ստորագրութեամբ յօդուած մը երեւցաւ Ս. Կարապետի ժառանգաւորաց որբանոց-վարժարանի մասին: Յօդուածագիրը ուխտաւորի հանգամանքով կը մտնէ վանքը, կը տեսնուի միաբանութեան անդամներէն ոմանց հետ, ասուլիններէն վերահասու կ'ըլլայ այնպիսի անձերու արարքներուն՝ որոնք կը հակառակին վանքին բարեկարգութեան փափաքներու իրագործման: Շունչը կ'առնէ վարժարանին մէջ, երկու ժամու չափ կը տեսնուի տնօրէնին հետ. վարժարանին մէջ ալ շփում կ'ունենայ երկու չափահաս աշակերտներու հետ: Կը հաստատուի իր ասուլիններուն մէջ թէ «Նորեկ դասատուն լոկ Վարդան վարդապետը լրագրաց մէջ գովելու պաշտօնով բերուած է, ուրիշ ոչինչ» թէ վարժարանը առանց ծրագրի կ'ընթանայ եղեր. ճաշացուցակը անբաւարար կը նկատէ ու կը հեգնէ. բոլոր ուսուցիչներուն վճարուած թոշակներն ի զուր կը համարի եւ կը փափաքի որ Խորէն վարդապետ մօտէն հսկէ, ու այդ ամէնքը ուխտաւոր գիւղացիի մը խղճահարութեան արդիւնք:

Բացարձակապէս կը հերքենք այդ յերիւրանքները: Ժառանգաւորաց որբանոց վարժարանը ամէն ժամանակէ աւելի փայլուն վիճակ ունի՝ օգտակար ծրագրովը ու գործադրութեամբ: Այս յայտարարութիւնն ալ հրապարակաւ կ'ընենք, որովհետեւ կասկածելու ու սքօղելու բան մը չունինք:

Դպրոցի վիճակացոյց պատկերը, արդէն յղուած է Ս. Պատրիարք Հօր, եւ ամփոփոյքը՝ հանդերձ մեր անձնական դիտողութիւններով՝ հրատարակուած Արեւելքի 5156 թիւին մէջ. Նոյնպէս հրատարակութեան յղուած է վանքի եօթնամեայ համարատուութիւնը, զոր Տէր Վարդան վարդապետ ներկայեց թէ՛ միաբանական Ընդհ. Ժողովին եւ թէ Մուշի Գաւառական Վարչութեան, որ իր կրկին [illegible] քարան: Բիւզանդիոնի խղճահար «Գիւղացին» աչքերն ո՞ւր թողուցած էր որ չտեսաւ, այնքան կարկատուքները ու վերանորոգութիւնները թէ՛ վանքի եւ թէ փականներու (ագարակներու) մէջ, ինչո՞ւ անտարբեր մնաց տեղեկանալու համար թէ 1100 օսմ. ոսկի պարտքերը ո՞րկէ վճարուեցան, թափուր գանձանակն՝ թէ քրտնաջան աշխատութենէ մը:

Վանահայր վարդապետը վանքի շինարարութեան ու բարեզարդութեան համար անձնդիր մշակի ու պահապան հրեշտակի դերը կը կատարէ. չբաւականանալով այդ չափով՝ իր բոլոր ունեցածը՝ 350 ոսկի, վանքին կը կտակէ: Այս բարոյական ու նիւթական բոլոր զոհողութիւնները ի վեր կը հանեն անբասիր եկեղեցականը, վանքի իսկական շահերուն անկեղծ բարեկամ մը: Վարդան վարդապետ թմբուկ ու գովեստ չի սիրեր, որով-

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Դ

—Հիմա որ իրազեկ եղայ ճշգրիտ կացութեան, պէտք եղածը պիտի խօսիմ հօրս հետ... Չեմ կարծեր որ հայրս չուզէ օգնել, դրամական նեղ կացութենէ մը ազատելու համար Պ. Հարնուան...

Տօքթ. Օկանեը չփեց ձեռքերը, ըսելով.

—Իրաւ է որ եթէ Վէրնիէօ-Մարէօյի հզօր տունը ուզէ շահագրգռուիլ Պ. Հարնուայի գործերով, դժուարութիւնները ընդհուպ կը կասին... կը բաւէ որ ամէն մարդ գիտնայ ձեր հօր աջակցութիւնը. Պ. Հարնուա ամէն կողմ վարկ կը գտնէ:

—Այդքան նեղ կացութեան մէջ գտնուելուն պատճառը է որ խեղճ մարդը դէգ երեւոյթ մը կը ստանայ յաճախ: Տիկին եւ օրիորդ Հարնուա ամէն օր չեն կրնար խօսիլ անոր հետ:

—Անոնք արժանիքէ աւելի բան մը ունին, այդ սրտնեղութեան համակերպելու համար:

—Ա՛հ, իրաւ է որ պատուական կիներ են անոնք: Մայր եւ աղջիկ իրարու հետ կը մրցին հոգածութեան ու խնամքի մասին... մարդ ո՛րքան երջանիկ կը զգայ ինքզինքը, նմանօրինակ գուրգուրալից սիրով մը շրջապատուած ըլլալուն համար:

—Ի՞նչ եղած էք, գոչեց տօքթ. Օկանեը: Քրիսթիան, դո՞ւք էք այդ լեզուն գործածողը: Ամէնէն անակնկալ բանն է ասիկա: Ի՞նչ պիտի ըսէր քաջառողջ ու եռանդոտ Բլամիրոն:

—Ա՛հ, տխմար մըն է Բլամիրոն:

—Հապա չքնաղ Էթիէննէդ ի՞նչ պիտի խորհի, եթէ նշմարէ ձեր միջակորեար ձգտումները, ինչ, ընտանեկան զգացումներ ունենալ:

Քրիսթիանի դէմքը մթագնեցաւ: Պահ մը լուռ մնաց: Յետոյ անսովոր լրջախոհութեամբ մը ըսաւ.

—Վրա՞ս կը խնդաք, սիրելի տօքթէօր: Արժանի եմ այդ բանին: Որովհետեւ հիմակուան խորհածս բոլորովին ներհակն է երբեմնի մտածումներուս: Առա՞ջ թէ հիմա կը սխալիմ: Կարծեմ թէ առաջ, երբ անկարգ կեանք մը կ'անցընէի ինծի չափ խելառ ընկերներու հետ, մինչ այսօր, կ'ըմբռնեմ առաւելութիւնը հեզահամբոյր, անձնուէր եւ պարզասէր ըլլալուն, աչքիս առջեւ ունենալով անձնուիրութիւնը, պարզասիրութիւնը մարմնացնող այդ երկու կիները: Ըսել է նմանօրինակ էակներ կան աշխարհի վրայ: Ո՜րքան տարաբախտ եմ եղեր զանոնք չճանչնալուս համար մինչեւ հիմա: Գիտէք թէ ո՛րոնք էին զիս շրջապատող անձերը: Ո՞ւրկէ պիտի առնէի համեստութեան ու բարութեան ճաշակը: Ամէն միջոցներով հարստութեան տիրանալու հետապնդող անձեր միայն կը տեսնեմ չուրջս: Անձնասիրութիւնը մինչեւ վայրագութեան տանող մարդիկ միայն կան իմ մօտ: Այրերը, կիները գործի ու հաճոյքի մէջ թաղուած են, երբ թէ պատերազմի դաշտին վրայ գտնուէին: Բարեկամները միակ մտածում մը ունին. այն է պէտք եղած օգուտը քաղել, պատրաստ՝ լքելու երբ ալ չէք հայթայթեր իրենց պահանջած գումարը: Սիրուհիները կը շահագործեն ու կ'ապականեն մարդը, անոր քմահաճոյքներուն վրէժը լուծելու ահռելի ուրախութիւնը ունենալու համար: Ամէն կողմէ խաբէութիւն եւ հեշտասիրութիւն: Մեր ապրած մթնոլորտը թունաւորուած է կեղծաւորութեամբ ու ստելութեամբ: Միտքը զբաղեցնելու եւ ձեզ շրջապատող բովանդակ անուանարկութիւնը եւ թաթաւող ցեխը չտեսնելու համար է որ արբեցութեան մէջ կ'իյնաք՝ որ մոռացում կու տայ: Մնաց որ հաճելի սովորութիւն մըն է՝ որուն յուսահատօրէն կը կառչի մարդ: Ձեր անձէն խոյս կու տաք, ինչ որ աւելի հեշտ է քան ինքզինքը ուղղելը: Ընդհուպ մարդ արիութիւն իսկ չունենար հակազդելու, ու խլեակի մը պէս կը քշուի հոսանքէն: Դեռ տասներհինգ օր առաջ այդ վիճակին մէջ կը գտնուէի: Դիպուած մը բացաւ աչքերս: Հիմա կ'ըմբռնեմ ձեր ողջամիտ խօսքերը՝ զորս կը հեգնէի այն ատեն: Իրաւունք ունէիք. անբան կենդանի մըն էի, հօրս վիշտ կը պատճառէի, խոհական անձերու նողկանք կ'ազդէի ու խոլ կեանքի մը մէջ թաղուած էի: Բայց այդ ամէնը վերջ գտաւ ալ եւս: Հիմա կ'ըմբռնեմ տարբերութիւնը մինչեւ հիմա ըրածիս եւ ասկէ յետոյ ընելիքիս միջեւ: Ինծի համար մեծ երջանկութիւն մըն է՝ սրունգիս կոտրիլը: Եթէ երբեք տարի մըն ալ շարունակէի ապրիլ Բլամիրոններու եւ Տհարիէլներու միջեւ, կորսուած էի ալ եւս:

Տօքթ. Օկանեը ապշեցաւ Քրիսթիանի այս յայտարարութեան վրայ: Մտատանջութեամբ դիտեց իր հիւանդը ու ըսաւ.

—Բայց ի՞նչպէս պիտի խզէք ձեր յարաբերութիւնները անոնց հետ:

—Ի՞նչպէս: Օ՛հ, Աստուած իմ, աշխարհիս ամենապարզ եղանակովը: Սատկ պիտի տամ Լէթէննէյի ու Բլամիրոնը դուրս պիտի ընեմ: Էթիէննէդ ամէն առտու կը խաբէ զիս, ի՛նչ զինով որ ալ ըլլայ: Գալով Բլամիրոնի, որ իմ ճանկիս տակ կ'ապրի, սրտանց կ'ատէ զիս: Կը կարծէ՞ք որ պիտի մենամարտիմ անոնց հետ:

—Բայց վերջնապէս վճռա՞ծ էք:

—Երբեք ձեզի հետ խօսա՛ծ եմ այս չէշտով: Հոս գտնուելէս ի վեր խորհելու ատեն ունեցած եմ: Քանի մը տարիներէ հետէ՝ առաջին անգամն է որ այս բանը կը պատահի ինծի: Չեմ ըմբռներ թէ ինչո՞ւ համար չշարունակեմ քայքայել առողջութիւնս, հօրս վիշտ պատճառել եւ գայթակղութիւն պատճառել ընկերութեան մէջ, ցոփուհիի մը ռանթերը աւելցնելու եւ հացկատակի մը փորը կշտացնել: Այդ ստահակները շատ վայելեցի: Անցնինք ուրիշ զուարճութեան մը:

—Ո՞ր զուարճութեան:

—Հոգ չէ թէ ո՞րը, միայն նոյնը չըլլայ: Խնդրեցէք հօրմէս, որպէս զի վաղը գայ տեսնէ զիս, Պ. Հարնուայի մասին հարկ եղած կարգադրութիւնը ընելու համար:

(Շարունակելի)

հետեւ փառքի համար աշխատողներէն չէ։ Հրապարակագիր կամ Թղթակից մը սակայն արդարութեան պարտք մը հատուցած կ'ըլլայ, երբ հրապարակէ ճշմարիտը։ Երբ այս տողերը կը գրուին, Վարդան վարդապետ արդէն ներկայ չէ. գացած է փրկել վանքի տաւարներն ու ոչխարները ձմեռուան խստութիւններէն ու դարմանի նուազութենէն. հակառակ իր տարիքին դիւցազնական աշխատութիւններ կատարելով, մինչ տաղին «Գիւղացիի» ակնարկած միաբանութեան բարեացակամ կարծուած անդամներէն մէկը գիտէ ուտել ու յօրանջել եւ միւսը կը նեխի մահճին մէջ, քաւելու համար իր անցեալի բասիր կեանքի մեղքի պտուղները։ Եւ եթէ Վարդան վարդապետ շաբաթ մըն ալ ուշանալու ըլլար Մուշ, այսօր վանքի տաւարներն ու ոչխարները տասնորդուած պիտի ըլլային սովէ ու խնամքի պակասութենէ։

Գանք հիմա Ժառանգաւորաց վարժարանին։ Նորեկ ուսուցիչը՝ սուղ ժամանակի մէջ, իր դպրոցավարութեամբ վարժարանը դրած է նախանձելի վիճակի մէջ. ասի անհերքելի ճշմարտութիւն մըն է։ Նորեկ տնօրէնը, իբրեւ վկայեալ ուսուցիչ, իր անվիճելի կարողութիւնները գնահատուած են։ Նորեկ տնօրէնի նպատակն եղած է վանքին վարկը բարձրացնել, ներկայել անոր վաղահաս փլուզումները, բարբարոսներու գութը հրաւիրել եւ կեդրոնականի մը գոյութիւնն ապահովել։

«Գիւղացին» դպրոցական ծրագրի մը խօսքերն ալ կ'ընէ, որպէս թէ վարժարանը աննպատակ կ'ընթանայ. այդ բանն ալ կը հասկնայ եղեր աշակերտներէ։ Ժառանգաւորացը ունեցած է իր ուրոյն ծրագիրը մէն մի վանահօր օրով, սկսեալ արդի հանրական կաթողիկոսէն, Մամբրէ Սրբազանէն եւ յաջորդներէն Բաբգէն վարդապետ։ Թուղթի վրայ գծուած մնացեր են այդ դպրոցական ծրագիրները ու դեռ կը մնան տեսչարանի մէջ։ Ասոնցմէ ո՞րը իր տառական գործադրութիւնն ունեցած եւ եթէ չեն գործադրուած ի՞նչ չարժառիթներ ունեցած են. ակներեւ է թէ յանցաւորը այդ կրթական ծրագիրը խմբագրողները չեն եղած, այլ վարժարանի պիւտճէն, որ ծրագրի հետ ուղիղ աղերս ունի, կամ ուսուցչական մարմինը, որուն կը յանձնուի կրթական ծրագրին գործադրութիւնը. արդէն ի՞նչ է ծրագիրը, նոյն ինքն ուսուցիչը։ Արդի տնօրէնը, փորձառու ուսուցիչ, գիտակ է հին ու նոր կրթական ծրագրերուն, ու ծրագրի խնդիրը չէր կրնար վրիպիլ իր ուշադրութենէն։ Սակայն ի՞նչ ծրագիր ալ որ պատրաստուէր, առժամանակեայ պիտի ըլլար, քանի որ պատրաստուելիք ծրագրի տարողութիւնը կախում ունէր Պատրիարքարանէ յղուած տարեկան 60 ոսկիի նպաստէն։ Այս պատճառաւ՝ այս տարուան համար տնօրէնը բաւականացած է տարեկան ծրագրով։

Ճաշացոյցը պատին վրայ փակցնելու սովորութիւն չէ եղած սկիզբէն ի վեր. [illegible] խոհարարին կը տրուի օրական կերակուրի նիւթերը հայթայթելու համար. կարծեցեալ «Գիւղացին» պատի վրայ փակցուած գոյութիւն չունեցող ճաշացուցակը չէ տեսած։ Ո՞վ ըսաւ թէ օրական 2 ոսկի ծախք կ'ըլլայ սեղանատան համար։ Սեղանատունը՝ իր համեստ ճաշով՝ արդարեւ վանքի պիւտճէին վրայ ծանր կը կշռէ, բայց ոչ երկու ոսկի։ Հոս ալ թագուն նպատակ մը կը գտնենք, որպէս թէ տղոց սնունդն անբաւարար է. ոչ մէկ տարի այնքան կանոնաւոր սնունդ ստացած են աշակերտները՝ որչափ այս տարի. մանաւանդ որ սննդեան մատակարարութեան մասն ալ բաժնուած է միաբանութեան մատակարարութենէն եւ յանձնուած տնօրէնին։ Այս տարի բնաւ սննդեան խնդիր չէ յարուցուած, եւ ասոր իբր հետեւանք, աշակերտները ֆիզիքական առողջ կազմով օժտուած՝ խըստամբեր ձմեռուան մը տոկացին, առանց հիւանդութեան ենթարկուելու, մինչ նախորդ տարի այս ատեն կէսէն աւելի հիւանդ էին աշակերտներն ու վարժարանը փակ կը մնար ամիսներով։

«Գիւղացի»ին վերջնական փափաքն է որ Խոսրով վարդապետ մօտէն հսկէ Ժառանգաւորացին վրայ։ Շատ ուրախ կ'ըլլանք որ Խոսրով վարդապետ պարբերաբար այցելէ մեր վարժարանն ու հետաքրքրուի մեզմով ալ։ Երիտասարդ արմաշականը վեց վայրկեան հեռաւորութեամբ վարժարանը չայցելեր, ինչպէս կրնայ վեց ժամ հեռաւորութեամբ Ս. Կարապետի Ժառանգաւորացն այցելել, մանաւանդ ձմեռուան ցուրտին ու բուքին։ Բայց անդին իր վաթսուն ձմեռներն անցուցած ծերուկ վանահայր մըն է որ երիտասարդական աւիւնով Բարեկենդանի վերջին շաբաթն անգամ քաղքենի կեանքին մէջ չանցըներ եւ կը փութայ փրկել վանքի դուարեղէնը ու ոչխարները։

Մուշ ՆԱՐԳԻՍ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ղալաթիա, Նիւքաէք Գալարըըմ, Թիւ 98, Պ. Անդ. Սթամաթիատէսի ծանօթ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կղպանքներ եւ ասմաքիլիտներ, գրասենեակի, սնտուկի եւ դարաններու դրանց համար, ինչպէս նաեւ F. Werthim & Cie ծանօթ տան դրամարկղերը։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ վերջին դրութեամբ պողպատէ ապահովական գործիքներ, որոնք կղպանքները բանալու համար գործածուած ո եւ է օտար բանալիի կամ գործիքի ներմուծումը կ'արգիլեն։ 6—12

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ալժէրիոյ կուսակալին հրաժարականը.— Երեսփ. Ժողովին մէջ.— Նախարարապետին յայտարարութիւնը:— Հրաժարման պատճառները.— Հրդեհ մը:

Բարիզ, 11 ապրիլ.— Հավասի գործակալութիւնը սա զեկոյցը հաղորդեց.

«Պ. Ռըվուալ երէկ իրիկուն նամակ մը ուղղեց նախարարապետ Պ. Քոմպի՝ ծանուցանելով որ կը հրաժարի Ալժէրիոյ կուսակալութեան պաշտօնէն։ Կ'իմանանք թէ այդ հրաժարականը ընդունուած է։»

Պ. Ռըվուալի այդ որոշումը արդիւնք է այն պատասխանին զոր, երկուշաբթի, Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Քոմպ տուաւ Պ. Շընավարի, Շարթըրէօներէն մեծաքանակ գումար մը պահանջուած ըլլալու մասին, խնդրուած արտօնութիւնը ձեռք բերելու համար։ Պ. Քոմպ, ըսելէ յետոյ թէ այդ մասին Բըթի Տօֆինուաի գրածները զրպարտութիւններ են, յայտարարած էր.

«Այդ զրպարտութեանց նպատակն է պաշտպանել եւ նպաստաւորել վարչական գործերու վերաբերեալ մեքենայութիւն մը զոր կրնամ պարզել, այն օրէն ի վեր երբ մերձեցում մը նշմարեցի Բըթի Տօֆինուաի խմբագրապետին գործածած լեզուին եւ վերջերս երեւան հանուած ու եղած ձեռնարկի մը միջեւ, նոյն թերթին քաղաքական տնօրէնին կարգ մը յայտնութիւններուն համար։ Այդ, տնօրէնը պարտաւոր էր նոյն յայտնութիւնները, ճշմարիտ կամ ենթադրուած, ներկայացնել ներքին գործոց նախարարութեան, որուն դուռը ամէն օր բաց է անոր առջեւ։ Ինծի կը վերապահեմ այդ մեքենայութեան արժանի եղած լուծումը տալ՝ աւելի լիառատ տեղեկութիւններ ստանալէ ետքը։»

Բըթի Տօֆինուաի տնօրէնը Պ. Ռըվուալի հօրեղբայրն է։ Ալժէրիոյ կուսակալը այդ յայտարարութիւնը իմացածին պէս, որ իրեն ուղղուած կ'երեւար, ներքին գործոց պաշտօնարանը ներկայացաւ, այդ տեսակ կասկածներու դէմ բողոքելու Պ. Քոմպի մօտ. նաեւ ըսելու թէ ինք բնաւ համերաշխ չէ Պ. Քոմպի հերքած զրոյցներու հեղինակներուն։ Նախարարապետը չընդունեց զայն։ Երէկ առտու Պ. Ռըվուալ նամակ մը գրեց Պ. Քոմպի՝ ունկնդրութիւն մը խնդրելով։ Կէս օրին նախարարապետը գրեց Ալժէրիոյ կուսակալին թէ Բըթի Տօֆինուաի միջադէպին նկատմամբ իրեն անհրաժեշտ եղած բոլոր տեղեկութիւնները տակաւին հաւաքած չըլլալով, Հանրապետութեան նախագահին Ալժէրիայէն վերադարձէն ետքը միայն պիտի կրնար ընդունիլ զայն։ Պ. Ռըվուալ այս յետաձգումէն հետեւցընելով որ ալ եւս նախարարութեան վստահութիւնը չի վայելեր, Օրանի երեսփոխան Պ. Էթիէնի հետ որ իր բարեկամն է, Ելիզէ գնաց եւ ծանուցանել [illegible] կարելի է շարունակել իր պաշտօնը եւ թէ որոշած է իսկոյն հրաժարիլ։ Պ. Ռըվուալ, Ելիզէէն դուրս ելլելէն ետքը, ուղղակի իր բնակարանը գնաց եւ պատրաստեց իր հրաժարագիրը զոր իրիկուան ղրկեց Պ. Քոմպի։ Պ. Ռըվուալ, այդ նամակին մէջ, յիշելով նախարարապետին յաջորդական երկու մերժումները՝ զինքը ընդունելու համար, յարեց թէ, իրեն բարեկամ երեսփոխանէ մը իմացածին նայելով, ալ եւս նախարարութեան վստահութիւնը չի վայելեր, որով ինքզինքը պարտաւոր կը զգայ հրաժարիլ Ալժէրիոյ կուսակալութենէն։ Այս առտու Պ. Քոմպ Ելիզէ գնաց՝ այդ խնդրոյն վրայ տեսակցելու նախագահ Պ. Լուպէի հետ։

—Ալժէրիոյ կուսակալութեան պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ ընդհանուր քարտուղար Պ. Վարնիէ։ Պ. Ռըվուալի յաջորդին անուանումը պիտի կատարուի Հանրապետութեան նախագահին Ալժէրիայէն վերադարձէն ետքը։

—Այս առտու հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ պետական Խորհուրդին մատենադարանին մէջ, Բալէ Ռուաեալ։ Թէաթր-Ֆրանսէի հրապարակէն անցնողները թանձր մուխ մը նշմարեցին այն պատուհաններէն որոնք Մոնբանսիէի կալըրիին մուտքին վրայ կը գտնուին՝ Բալէ Ռուաեալը Թէաթր-Ֆրանսէի կցող շէնքին մէջ։ Այդ պատճառով կարծուեցաւ թէ հրդեհը նոյն թատրոնին մէջ է։ Իսկոյն իմաց տրուեցաւ դռնապանին, որ հրդեհին ելած տեղը տեսնելով իմացուց պետական Խորհուրդին սենեկապաններուն, որպէս զի երբ հրդեհը ծաւալի, կարելի ըլլայ Թէաթր-Ֆրանսէն ազատել։ Անմիջապէս ջրհանկիրները հասան եւ վտանգին առաջքը առին։ Վնասները թէեւ բաւական շատ են, սակայն անդարմանելի չեն։ Գիրք կամ պարունա վնասուած չեն։ Հրդեհին սկզբնապատճառին համար անկարելի է բան մը ըսել, վասն զի պետական Խորհուրդին նիստերը դադրած են Զատկական տօներու առթիւ, որով ոչ երէկ եւ ոչ ալ այսօր ոչ ոք մըտած է մատենադարանը։ Ոստիկանութեան ճարտարապետները քննութիւն մը պիտի կատարեն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Էտուարտ Է. Ճիպրալթարի մէջ.— Պ. Լուպէի ուղեւորութիւնը.— Պ. Ֆիշէրի յաջորդը.— Իռլանտայի խնդիրը.— Հարաւային Ափրիկէ:

Ճիպրալթար, 10 ապրիլ.— Էտուարտ Թագաւորը այսօր ներկայ գտնուեցաւ իր զբօսանաւին մէջ կատարուած եկեղեցական արարողութեան։ Ճաշէն ետքը Էտուարտ Է. այցելեց ամրութիւնները, հետը ունենալով Սըր Ճորճ հազարապետը, Պէլլի զօրավարը եւ թնդանօթաձիգ ուրիշ սպաներ։

—Անգլիական չորս մարտանաւեր ասկէ ճամբայ կ'ելլեն Ալժէ երթալով ողջունելու Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը, երբ հոն ժամանէ։

—Վաղը ցամաքային ու ծովային զինուորներու զօրահանդէս մը պիտի կատարուի։

—Երեսփոխան Պ. Արթուր Էլլիըթ ելմըտական նախարարութեան Խորհրդարանի ներկայացուցիչ կարգուեցաւ փոխանակ Պ. Ֆիշէրի որ հրաժարած է՝ աւետրական ընկերութեան մը կործանելուն հետեւանքով որուն վարիչն էր։ Պ. Արթուր Էլլիըթ երկրորդ որդին է Մինթօ կոմսին, խմբագրապետ «Էտիմպուրկի Հանդէս»ին որ Մեծն Բրիտանիոյ կարեւոր պարբերականներէն մէկն է։ Ազատական-միութենական մըն է։

—Խորհրդարանին արձակուրդին ատեն Տըպլինի մէջ պիտի կատարուի Իռլանտական միացեալ դաշնակցութեան պատուիրակներուն գումարումը կուսակցութեան կարծիքը յայտնելու հողագործական օրէնքին նկատմամբ. բայց եթէ երեւոյթները ճիշդ են, այդ գումարման որոշումը, անշուշտ նպաստաւոր պիտի ըլլայ։ Պ. Ճօն Ռէտմընտ, նոյն դաշնակցութեան մէկ գումարումին մէջ, բացարձակապէս նպաստաւոր կարծիք յայտնած է. նաեւ յայտարարած է որ բնաւ պէտք չէ այդ խնդիրը շփոթել Իռլանտայի ինքնօրէնութեան ծրագրին հետ։ Պ. Ճօն Ռէտմընտ փորձառու քաղաքագէտ մը ըլլալով, անոր այդ ընթացքը բնաւ զարմանալի չէ, բայց նշանակութեան արժանի կէտը այն է թէ իր պաշտօնակիցներու մեծ մասը կը հետեւի Սըր Ճօն Ռէտմընտի իմաստուն ընթացքին։ Յատկանշական է նաեւ այն պարագան թէ Իռլանտացիներուն գոհունակութիւն կը պատճառէ Էտուարտ Թագաւորին մօտերս Իռլանտա այցելելուն լուրը։

—Աֆրիքանտէրներու համաժողովը որ ապրիլ 30ին պիտի գումարուի Սոմէրսէթ-Իսթի մէջ, իր օրակարգին մէջ իբրեւ գլխաւոր խնդիր նշանակած է. ըմբոստներուն ընդհանուր ներում, հոլանտերէնը աւելի լաւ ուսուցանել եւ կատարելապէս գիտնալ, հատուցումները անմիջապէս եւ ամբողջովին վճարել, զինուորական օրէնքին հաստատումէն առաջ եկած պահանջումները քննելու պաշտօնով յանձնաժողով մը կազմել եւլն.։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երկրորդական ուսուցումը.— Ծրագրի փոփոխութիւն.— Մեռեալ լեզուները:

Բեդերսպուրկ, 10 ապրիլ.— Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ կրթական նախարարը երկրորդական ուսուցման մասին ընդհանուր բարենորոգում մը պարունակող ծրագիր մը ներկայացուցեր է գիտական յանձնաժողովին։ Այդ ծրագիրը կը [illegible] երկրորդական ուսուցման տիպարը մնայ, բայց գիմնազիոններու մեծ մասին մէջ մեռեալ լեզուներու մէջէն միայն լատիներէն պիտի աւանդուի, մինչդեռ յունարէնը խիստ փոքրաթիւ գիմնազիոններու մէջ պիտի աւանդուի։ Միւս կողմէ որոշուած է նաեւ թէ համալսարաններու մէջ միայն այն ուսանողները պիտի ընդունուին որոնք հետեւած են գիմնազիոններու բոլոր դասարաններուն։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Ելմտացոյցին վիճաբանութիւնը.— Ընդդիմադիրները.— Ընդհանուր կացութիւնը:

Բէշթա, 11 ապրիլ.— Տակաւին որոշ բան մը չի գիտցուիր՝ Վիէննայի մէջ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր, Հունգարիոյ նախարարապետ Պ. ֆոն Զէլի եւ պատերազմական նախարար Պ. Ֆէճէրվարիի միջեւ կատարուած բանակցութեանց վրայ, որոնց նպատակն է իրաւախոհութիւն մը գոյացնել Խորհրդարանին ընդդիմադիրներուն հետ, եւ ապահովել առժամեայ ելմտացոյցին քուէարկութիւնը, վասն զի հակառակ պարագային, Հունգարիա, մայիս 1էն սկսեալ, անորոշ կացութեան մը մէջ պիտի մնայ։ Սա ստոյգ է որ քանի մը օրէ ի վեր երկրին մէջ նոր շարժում մը առաջ կուգայ, որ աննպաստ է ընդդիմադիրներու խափանարար ընթացքին՝ ելմտացոյցին վիճաբանութեանը պահուն։ Զանազան խումբեր իրենց վստահութեան հաւատքը ղրկեցին նախարարապետին. նաեւ քանի մը քաղաքներ, մանաւանդ Նաճի-Վարատ մտադիր են, Երեսփ. Ժողովը բացուելուն պէս՝ հաղորդել իրենց զգացումները որոնք բոլորովին հակառակ են ընդդիմադիրներու խափանարար ընթացքին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մանչուրիան պարպելու խնդիրը.— Տալնիի մաքսատուները.— Զսպուած անկարգութիւններ:

Բէքին, 10 ապրիլ.— Նիու-Զանկ եւ Մանչուրիոյ երկրորդ բաժինը պարպելու գործողութիւնը չէ կատարուած դեռ։ Ռուսերը կ'ըսեն թէ չեն կրնար բոլորովին ետ քաշուիլ, փոխարքան տակաւին Նիու-Զանկ հասած չըլլալուն համար։ Իսկ Չինները կ'ըսեն թէ փոխարքան Մուքտէնի մէջ վար դրուած է ռուս իշխանութեանց կողմէ։ Պարպուելէն յետոյ՝ Ռուսիա զինուորական անդիմադրելի ուժ մը պիտի ունենայ Մանչուրիոյ երեք նահանգներուն մէջ։ Չինացիները կը վախնան որ մի գուցէ Ռուսիա մտադիր ըլլայ ճնշում բանեցնելու հիմա առկախ գտնուող երկու խնդիրներու մասին, այն է Եա-Լու հովտին չինական կողմի անտառային տուրքի խնդիրը եւ մաքսատուներու հաստատման խնդիրը Տալնիի մէջ։ Ռուսերը կը պնդեն թէ անտառային այդ տուրքերը շնորհուած են ռուսական հպատակի մը։ Մանչուրիոյ սահմանուած վաճառքները մաքսէ ազատ կը ներածուին, ինչ որ կարեւոր վնաս մը կը պատճառէ չինական շահերուն։ Չին կը փափաքի ծովային մաքսատան ճիւղ մը հաստատել Տալնիի մէջ, Գերմանիոյ հետ եղած կարգադրութեան մը համաձայն Բիաօ-Չէուի մէջ, ուր հաստատուած մաքսատունը ճիւղն է չինական ծովային մաքսատուներուն։ Պաշտօնեաներն ալ այս վերջին մաքսատուներէն առնուած՝ ընդհանուր քննիչէն կախում ունին։ Կարգուած մաքսային պաշտօնեաներուն անունները նախ գերման իշխանութեանց պիտի հաղորդուին. աւելորդ է ըսել թէ այդ պաշտօնեաները գերման են միայն։

—Հունանի մէջ ծագած անկարգութիւնները՝ տուրքերու պատճառաւ՝ զըսպուեցան ու բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Իսէն Զուն-Հոյան, Չէ-Զուանի առժամեայ փոխարքան, ձեռնհաս եւ լուսաւորեալ անձ մը, իր ժամանումէն քիչ յետոյ զսպեց Պօքսըրներու անկարգութիւնները։ Չէ-Զուանէ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ բարեկարգութիւնը կը տիրէ այդ նահանգին մէջ, օտարները դժգոհութիւններ չեն յայտներ ալ եւս եւ թէ առուտուրով կը զբաղի ժողովուրդը։ Գալով Քուանկ-Սիի, պէտք է ըսել որ, Չինու ամէնէն աղքատ նահանգն է, որուն բնակիչներն ալ յաճախ կը նեղուին սովէ։ Այս նահանգին, ինչպէս նաեւ Քուանկ-Թունկի մէջ, շատ տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունին չինական գաղտնի մարմիններ։ Աւարի տուող կարգ մը խումբեր շահատակութիւններ կ'ընեն Քուանկի կարգ մը գաւառները, մանաւանդ լեռնոտ մասերը։ Այս խումբերը ո՛չ կազմակերպութիւն եւ ոչ ալ պետ ունին։ Գլխաւորաբար նախկին զինուորներ են, որոնց ամսականը ասկէ առաջ իւրացուց մարեշալ Սու։ Այս վերջնին ուրիշ զինուորներն ալ իրենց զէնքերը ծախեր են աւազակներուն։ Կտրուկ ընթացք մը չի բռնուիր այս մասին։ Չինու արտաքին գործոց նախարարը բացորոշապէս կը յայտարարէ թէ պաշարումներու, սպանութեանց մասին տարածայնուած զրոյցները չափազանցուած են։ Առուտուրը յաջող է։ Օտարականները չեն խոշտանգուիր, հեռագրական եւ թղթատարական հաղորդակցութիւնները կը շարունակուին անընդհատ։

ԼՈՒԻԶ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ

Անճշմարտանման զրոյց մը.— Կարծեցեալ հաշտութիւն.— Արքայական յայտարարութիւնը.— Սաքսոնիոյ թագաւորին դարձին առթիւ:

Բարիզ, 10 ապրիլ.— Սաքսոնիոյ իշխանուհիին վէպը հետզհետէ կը ստուարանայ, գէթ նորավիպագիրներու երեւակա[illegible] դարտօրէն կը սպասէ իր ծննդաբերութեան, Թոսքանայի դքսական ընտանիքին կողմէ իր տրամադրութեան տակ դրուած ամարանոցին մէջ՝ Լինտաուի շրջակայքը, մինչ Սաքսոնիոյ Թագաւորը Իտալիա կատարած օդափոխութենէն Տրէզտա դառնալ կը պատրաստուի արքայական ընտանիքին անդամներուն հետ, Պէրլինի լրագիր մը կը հրատարակէ Սալցպուրկէ ստացած հեռագիր մը՝ որ աշխարհիս ամէնէն անճշմարտանման լուրը կը բովանդակէ։ Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանը ի մօտոյ այցելութիւն պիտի տայ եղեր Լուիզ իշխանուհիին, հաւանական հաշտութեան մը համար։ Յետոյ երկուքն ալ նորէն պիտի ամուսնանան եղեր, միասին կենակցելով ու մոռնալով անցեալը։ Այս վերջաբանը, ինչպէս կը տեսնուի, հովուերգական է։ Բայց կ'երեւայ թէ մոռցած են այն նշանաւոր յայտարարութիւնը՝ ուր Սաքսոնիոյ Թագաւորը այնքան բուռն կերպով պախարակած էր անհաւատարիմ իշխանուհին, բոլորովին անհետացնելու համար հաշտութեան գաղափարները՝ զորս կը յամառէր սնուցանել սաքսոնեան զգայնականութիւնը։ Չի յուսացուիր որ գահաժառանգ իշխանը հաշտուելու փորձ մը ընէ։

—Սաքսոնիոյ երկաթուղիներուն ընդհանուր տնօրէնը, շրջաբերական մը ղրկած է՝ որով կը պատուիրէ Սաքսոնիոյ Թագաւորին Տրէզտա հասած օրը սպասարկութենէ ազատ եղող երկաթուղիի պաշտօնեաներուն՝ այն ճամբաներուն վրայ կենալ, ուրկէ պիտի անցնի սաքսոն վեհապետը, պալատ երթալու համար։ Շրջաբերականին մէջ ըսուած է թէ երկաթուղիի պաշտօնեաները իրենց համազգեստը պէտք չէ հագնին, այլ քաղաքային զգեստ. նաեւ իրենց հետ տանելու են կիներնին ու աղջիկնին, ամէնքն ալ սպիտակազգեստ։ Ընդհանուր արկղակալն ալ նմանօրինակ հրաման մը տուած է իր ստորադասեալներուն՝ իրենց բարեկամներն ալ հրաւիրելու. նոյն իսկ իւրաքանչիւրէն գրաւոր խոստում առաւ։ Սակայն այս հրաւիրեալները կրնան ճերմակ հագուստներ չհագնիլ, բաւ է որ բաց գոյն ըլլան անոնք։ Լրագիրները իմանալով եղելութիւնը՝ երկու շրջաբերականներն ալ հրատարակեցին։ Գերման բովանդակ մամուլը քննադատութիւններ կ'ընէ այս մասին։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Պ. Շոմիէի այցելութիւնը.— Ընդունելութիւնները:

Նիզա, 10 ապրիլ.—Ֆրանսայի կրթական նախարար Պ. Շոմիէ հոս ժամանեց կէսօրէն ժամ մը վերջը։ Ընդունուեցաւ կառավարիչին, քաղաքապետին եւ տեղական իշխանութեանց կողմէ։ Ժողովուրդը համակրական ընդունելութիւն մը ըրաւ։ Պ. Շոմիէ զինքը ընդունողներուն հետ խօսեցաւ, համակրութիւն յայտնելով Իտալիոյ նկատմամբ։ Ֆրանսայի կրթական նախարարը, կառավարիչին ու քաղաքապետին հետ, այցելեց քաղաքին նշանաւոր շէնքերը՝ որոնք ֆրանսական ու իտալական դրօշներով զարդարուած էին. նաեւ համալսարանը ու թանգարանը։ Կառավարիչը, Իտալիոյ կրթական նախարարին անունով, քաղաքապետը, համալսարանին տնօրէնը, եւ Երեսփ. Ժողովին կողմէ Պ. Պիանքի բարի գալուստ մաղթեցին Պ. Շոմիէի, որ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութիւններուն համար։ Ֆրանսայի կրթական նախարարը Բալմ-Աքատէմիքները յանձնեց կառավարիչին, քաղաքապետին, համալսարանին տնօրէնին եւ Վէնթուրի Բրոֆէսէօրին։ Յետոյ Պ. Շոմիէ Ֆիորէնցա ուղեւորեցաւ։ Միեւնոյն անձնաւորութիւնները մինչեւ կայարան ուղեւորեցան անոր։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Քարիւղի իշխանը.—Ամուսնական կեանքը.—Ամուսնալուծութիւն մը:

Ուաշինկթըն, 10 ապրիլ.— Քարիւղի իշխաններէն մէկը, Պ. Ֆլէկլէր, բաւական դժուարին կացութեան մէջ կը գտնուի։ 1900ին, Ֆլորիտայի օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն, ամուսնալուծում ձեռք բերած եւ թողած էր իր կինը՝ տիկին Իտա Ֆլէկլէր, որ ջղային անբուժելի հիւանդութենէ մը վարակուած ըլլալով, հիւանդանոց մը դրուած էր։ Արդ, մասնագէտ բժիշկ մը՝ տօքթ. Մաքտոնալ յաջողեցաւ բժշկել տիկին Իտա Ֆլէկլէրը, որ հիմա այցելութիւններ կը փոխանակէ իր դրացիներուն հետ, կատարելապէս առողջացած։ Պ. Ֆլէկլէր ամուսնալուծումէն ետքը ուրիշ կնոջ մը հետ ամուսնացած է։ Հիմա խնդիր է գիտնալ թէ ամուսնալուծումը կրնա՞յ վաւերական նկատուիլ, քանի որ զայն առաջ բերող պատճառը այլ եւս գոյութիւն չունի։

ՍԷՆ-ՏՈՄԻՆԻԿ

Կացութիւնը.— Օտար հիւպատոսները.— Օտար մարտանաւերը.—Ընդհարում մը:

Նիւ-Եորք, 10 ապրիլ.—Հայթիէն առնուած լուրերու նայելով, Սէն-Տոմինիկի մէջ կացութիւնը տագնապալից է օտար հիւպատոսներուն համար՝ որոնք Վասքուէզ նախագահին զինուորներուն եւ անոր թշնամիներուն կրակին մէջ կը գտնուին։ Քաղաքին մեծ մասը այս վերջիններուն ձեռքը կը գտնուի։ Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Մ. Նահանգաց եւ Հոլանտայի հիւպատոսները իրենց կառավարութեանց պատկանող մարտանաւերուն հրամանատարներէն խնդրեցին զինուոր ցամաք հանել, հիւպատոսարանները պաշտպանելու համար։ Գերմանական Վինէթա եւ իտալական Ծիովաննի Պաուզան յածանաւերը հոն ժամանելով զինուոր ցամաք հանեցին՝ հիւպատոսարանները պաշտպանելու։ Քանի մը օրէն կը ժամանեն հոլանտական Տէ-Ռույթէր զրահաւորը եւ անգլիական մարտանաւ մը։

—Ապրիլ 5ին ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Վասքուէզ նախագահին զինուորներուն եւ անոր թշնամիներուն միջեւ։ Առաջինները յարձակեցան վերջիններուն վրայ եւ բուռն ճակատամարտէ մը ետքը, որու միջոցին երկու կողմէն բաւական մարդ մեռան ու վիրաւորուեցան, ետ մղեցին զանոնք։

—Հիւպատոսները յաջողեցան թշնամութիւնները դադրեցնել՝ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։ Կ'առաջարկեն որ երկու կողմն ալ զինընկէց ըլլան, յանձնաժողով մը կազմեն տեղական գործերը վարելու եւ յետոյ երեսփոխաններու ու նախագահի ընտրութիւն կատարուի։ Այդ առաջարկութեան մասին որոշումի մը կը սպասուի։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Ոգելից ըմպելիներու եւ արմտիքներու մաքսատան տնօրէն անուանուեցաւ Կ. Պոլսոյ շրջականերուն մաքսային տնօրէն Սաադ պէյ, որուն յաջորդեց ոգելից ըմպելիներու եւ արմտիքներու մաքսատան տնօրէն Թալաթ պէյ։ Իզմիրի մաքսատան տնօրէն անուանուեցաւ ափրիկեան Տրիպոլսոյ մաքսատան տնօրէն Հաճի Արիֆ էֆ., որուն յաջորդեց Կ. Պոլսոյ ներքին ապրանքներու մաքսատան առաջին քարտուղար Միւշթաք պէյ։

—Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Բարիզի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Ֆերիտ Սուրսուք պէյի։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. Իրատէի մը համաձայն կայս. զինուորական վարժարաններուն մէջ պաշտօնավարող հետեւակներու ֆերիք գերմանացի ֆոն Վիթֆորթ փաշայի, թնդանօթաձիգներու ֆերիք Իմհոֆ փաշայի եւ ամրաշէն զինուորներու ֆերիք Աուլէր փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. անձնական սպայակոյտէն Ճեվատ փաշայի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Գայսէրիի կիսաբաժնին հրամանատար Հաճի Ճեմալ փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին անդամ Պ. Լօժէն Շինոէրի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. Թիկնապահ գերդնդապետ Մէհմէտ Ալի պէյի ու հազարապետ Նէճիպ պէյի եւ գերմանացի դաշնակահար Պ. Ալպէրթ Ֆրիտէնթալի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան գործակատար Պ. Բոթէնի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ֆրանսայի երեւելիներէն Պ. Մորիս Լըվարի, Աժանս Հավասի տնօրէն Պ. Հանրի Հուսէի եւ քաղաքական գործերու տնօրէն Պ. Բէվինոնի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բարիզի երեւելիներէն Պ. Օկիւսթ Լըմուանի, Պէրնի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Րաիֆ պէյի եւ Պրիւքսէլի օսմ. դեսպանատան պատուակալ փաստաբան Պ. Տըրուի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ճէնովայի օսմ. ընդհանուր հիւպատոսարանին քարտուղար Մարքօ էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին անդամ Պ. Լօժէն Շինոէրի կնոջը եւ Սկիւպի հելլէն հիւպատոս Պ. Միլթիատի Ռաֆաէլի կնոջ տիկին Ֆօթինիի։

—Լիագաթի ոսկի շքադրամ՝ կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի։ Իմթիազի ոսկի եւ արծաթ շքադրամ՝ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Նաւումի։ Լիագաթի արծաթ շքադրամ՝ գերման դեսպանատան Լորէլէյ պահականաւէն վեց յիսնապետներու եւ վեց նաւազներու։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ Ս. ԷԿԶԱՐՔԻՆ ԿՈՆԴԱԿԸ.— Պուլկարաց Ս. Էկզարքը՝ Տ. Եոսիֆ, ընդարձակ շրջաբերական մը ուղղելով Թուրքիոյ բոլոր պուլկար եպիսկոպոսներուն եւ երէցներուն, ծանոյց կայս. Իրատէի մը համաձայն Րումէլիի նահանգաց մէջ գործադրուող բարենորոգումները, յայտարարելով որ այդ բարենորոգումները կը պարունակեն այն ամէն բաները որոնք անհրաժեշտ են ժողովուրդին կացութիւնը բարւոքելու համար։ Ս. Էկզարքը ծանոյց նաեւ թէ ժողովուրդը պէտք է հանդարտ կենայ եւ զգուշանայ խռովարարական յանձնաժողովներէն, վասն զի հակառակ պարագային այդ բարենորոգումներուն գործադրութիւնը խոչընդոտի պիտի հանդիպի, որ անոնց համար աննպաստ հետեւանքներ պիտի ունենայ։ Պուլկար եպիսկոպոսները եւ երէցները իրենց ժողովուրդին հաղորդեցին այդ կոնդակը։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Իշթիպի տեղական կառավարութիւնը, կ'ըսէ Սէրվէթ, իմանալով որ պուլկար աւազակներու խումբ մը պահուըտած է Ռուպտա գիւղը՝ տան մը մէջ, ոստիկան-զինուորներու ջոկատ մը ղրկեց որ պաշարեց այդ տունը, հրաւիրելով աւազակները որ անձնատուր ըլլան։ Աւազակները կրակ ըրին ոստիկան-զինուորներուն վրայ, որոնք փոխադարձաբար պատասխանելով, աւազակներէն քանիլեցը սպաննեցին եւ մէկն ալ վիրաւորեցին։

—Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'իմանայ թէ կ'ըսէ Սէրվէթ, ընդհանուր քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա մունետիկներու միջոցաւ ծանուցեր է թէ վարչական միջոցներ պիտի գործադրուին եւ թէ չարակամները պիտի պատժուին։ Հիմա տպագրեալ ծա[illegible], որոնք ամէն կողմ պիտի փակցուին։

—Սէրվէթ կ'իմանայ թէ սպառազինման քննիչ Ալի Րէֆիք փաշա, սպայակոյտի զօրավար Օսման փաշա եւ Պ. Մանթէլթամ որ Սկիւպի ռուսական հիւպատոսարանին գործերը պիտի վարէ, նոյն քաղաքը ժամաներ են։

—Պ. Սատոք որ Սկիւպ գացած էր՝ Օսմ. Պանքային ճիւղը հաստատելու համար, լումայափոխ Եուսուֆ Արաբա էֆ.ի տունը վարձեր է նոյն ճիւղին համար։

—Սթանտարտի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը, կ'ըսէ Իգտամ, յայտարարեր է որ օսմ. զինուորները, աւազակները հալածելու ու նուաճելու եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու առթիւ, ուրիշներու օրինակ հանդիսանալու աստիճան արդարասէր ոգւով կը գործեն։ Նոյն թղթակիցը քննադատած ու պախարակած է ոճրագործական արարքները։

—Աթէնքէն կը գրեն թէ Յունաստանի պատերազմական նախարարութիւնը սահմանագլուխի զինուորական պաշտօնեաներուն հրաման տուեր է, որպէս զի Թեսալիոյ կողմէն Րումէլիի նահանգները անցնիլ ուզող Պուլկարները արգիլեն ու ձերբակալեն. նաեւ հսկողութիւն կատարեն։ Եթէ հարկ ըլլայ, սահմանագլուխի պահապան զինուորներուն թիւը աւելցընեն։

—Սապահ հետեւեալը կ'արտատպէ Սթանտարտէն.—«Ռուս լրագիրները խստիւ կը պախարակեն ապստամբներուն խայտառակ արարքները եւ կը յայտարարեն թէ ներկայ կացութեան մէջ պէտք է անպատճառ զգուշանալ ոճրագործական արարքներէ։ Նոյն լրագիրները կ'ըսեն նաեւ թէ Ռուսիոյ եւ եւրոպական միւս տէրութեանց միակ նպատակն է ընդհանուր խաղաղութեան պահպանումը, ուստի անոնք որ խաղաղութիւնը վրդովեն, անպատիժ պիտի չմնան։ Ռուս լրագիրները կ'ըսեն նաեւ թէ հիմա աւազակներու պետերուն միջեւ ծանր անհամաձայնութիւններ ծագած են, որով քիչ ատենէն բոլոր աւազակները պիտի պարտաւորուին ցրուիլ։»

—Հագիգաթ հետեւեալը կ'արտատպէ Թանէն.— «Րումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա մեծ հաստատամտութեամբ ու լրջութեամբ կ'աշխատի։ Հիւսէյին Հիլմի փաշա յայտարարեր է որ ամէն ջանք պիտի ընէ ժամ առաջ գործադրելու Րումէլիի նահանգաց համար կայս. Իրատէով հրամայուած միջոցները։»

—Հելլէն լրագիր մը Եաննայէն նամակ մը հրատարակած է թէ նահանգին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ, իսլամ ու ոչ-իսլամ ժողովուրդները սիրով կը կենակցին եւ իրենց գործերովը կը զբաղին։ Եաննայի կուսակալ Օսման փաչա այդ մասին մեծամեծ ջանքեր կ'ընէ։ Ամէն դասակարգի ժողովուրդները կը յարգեն ու կը սիրեն իրենց կուսակալը։ Նահանգին մէջ չարագործ բնաւ չկայ, այնպէս որ կին մը, տղայ մը կրնայ անվախ պտտիլ Նահանգին ամէն կողմերը։ Վերջապէս ժողովուրդը ամէն ատեն բարեմաղթութիւններ կ'ընէ Վեհ. Սուլթանին համար եւ երախտագէտ է Ն. Վեհափառութեան կայս. շնորհներուն համար։ Աթէնքի բոլոր լրագիրները արտատպած են այդ նամակը, իրենց կողմէ ալ դրուատալից տողեր աւելցնելով։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ մենաշնորհի պայմանադրութեան տրամադրութեանց համաձայն, Անատոլըի երկաթուղիի Ընկերութիւնը որուն այդ մենաշնորհը տրուած է, 1902 յունուար 17 Թուականով, առջի օրը ձեռնարկեց կազմել ընկերութիւնը Գոնեա–Էրէյլիի նոր գիծին՝ որուն շինութիւնը մօտերս պիտի սկսի։ Գումարումը կէսօրէն երկու ժամ առաջ տեղի ունեցաւ Անատոլըի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն տօքթ. Զանտէրի բնակարանը։ Ներկայ էին նաեւ օգնականը՝ Պ. Հիւկնէն, գերման սէնտիքային ներկայացուցիչ Պ. Թէսթա եւ ֆրանսական սէնտիքային ներկայացուցիչները՝ Պ. Պ. Կասթոն Օպուանօ ու Պէրժէ։ Ընկերութեան անունն է «Պաղտատի կայս. օսմ. երկաթուղիին Ընկերութիւն»։ Դրամագլուխն է տասնըհինգ միլիոն ֆր. որուն մէկ տասներորդը հատուցուած է, վասն զի ներկայ անդամները, իրենց ներկայացուցած սէնտիքաներուն եւ իրենց անունով գնեցին բաժնեթուղթերը։ Օսմ. կառավարութիւնը, պայմանադրութեան տրամադրութեանց համաձայն, շրջաբերութեան հանուելիք բաժնեթուղթերուն մէկ տասներորդը պիտի գնէ։ Այդ ձեւակերպութիւնները օրինաւոր կերպով կատարուելէ ետքը, ժողովը օրինաւորապէս գումարուած նկատուեցաւ եւ վարչական Խորհուրդին անուանմանը ձեռնարկուեցաւ։ Նոր Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին նախագահ անուանուեցաւ Տոյչէ Պանքի տնօրէն եւ Անատոլըի երկաթուղիներու ընկերութեան վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Կըվիննէր. իսկ դեր–նախագահ անուանուեցաւ Օսմ. Պանքային Բաբիզի վարիչ Պ. տը Վէրն։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ քարափին վրայ նոր կառուցուած մաքսատան բացումը տեղի ունեցաւ երէկ մեծ հանդէսով։ Կ. Պոլսոյ շրջականներու մաքսային տնօրէն Թալաթ պէյ, Հայտար Փաշայի մաքսատան տնօրէն Օսման պէյ, ուրիշ պաշտօնեաներ եւ Անատոլըի երկաթուղիի ընկերութեան կողմէ տնօրէնի փոխանորդ Պ. Քրիսի մաքսատան շէնքին առջեւ գացին։ Պ. Քրիսի բացաւ նոր շէնքին դուռը եւ բանալին յանձնեց Թալաթ պէյի։ Մաքսատան պաշտօնեաները իսկոյն հոն փոխադրուեցան եւ ձեռնարկեցին մաքսային գործառնութեանց։

—Հայտար Փաշայի ծովեզերքին բացը շինուած եւ ալիքներու խուժելը արգիլելու սահմանուած քարափին վրայ երէկ գիշեր ելեկտրական լապտերները վառեցան։

—Երէկ սկսաւ նաեւ Հայտար Փաշայի քարափին շահագործումը։

ՄԻԹՐՈՎԻՑԱՅԻ ՌՈՒՍ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ ՄԱՀԸ— Մոնիդէօռ կ'իմանայ թէ Միթրովիցայի ռուս հիւպատոս Պ. Զէրպինսկիի մարմինը Ռուսիա պիտի ղրկուի Սէլանիկի ճամբով։ Ռուս դեսպանատան Տոնիեց պահականը, երէկ, Սէլանիկ ուղեւորեցաւ, Պ. Զէրպինսկիի մարմինը Ռուսիա փոխադրելու համար։ Նախապէս Միթրովիցայի մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Բրիզրէնտի Յունաց մետրոպոլիտին կողմէ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Աթէնքէն առնուած պաշտօնական լուրերու նայելով, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, Թուրքեւհելլէն առեւտրական դաշնադրութիւնը անցեալ շաբթու ստորագրուեր է Յունաստանի արտաքին գործոց նախարար Պ. Սքուզէսի եւ Աթէնքի օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյի կողմէ։ Երեսփ. Ժողովը առաջին ընթերցումով հաւանութիւն յայտներ է պայմանադրութեան։ Երէկ եւ այսօր ալ երկու ընթերցումներ կատարուելով, Ժողովին նստաշրջանը փակուելէ առաջ պայմանադրութիւնը վերջնականապէս ընդունուած պիտի ըլլայ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆ.— Անցեալ հինգշաբթի Պիրէօն հասներ է աւստրիական նաւաբաժին մը՝ բաղկացած Հապսպուրկ, Վիեն ու Պուտաբէքս զրահաւորներէն եւ Մաճիէք թորփիլանաւէն։ Հրամանատարն է դեր–ծովակալ Բնայզլէր։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ.— Վաղը Տէտհէմի (Անգլիա) մէջ պիտի կատարուի Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէնի օգնական Պ. Արթիւր Նիայի ամուսնութիւնը Օր. Մառի–Ալիս Լանկի հետ, դուստր Սըր Համիլթըն Լանկի, նախկին ընդհանուր տնօրէն Օսմ. Պանքային։

ՍՊԱՆԻՈՅ դեսպան տը Քամբօ Սակրատօ մարքիզը քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է։

Պ. ՄԱՔՍԻՄՈՎ, Գահիրէի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսը, երէկ այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ հինգշաբթի, ուրբաթ ու շաբաթ քոլէրայէ 3 դէպքեր ու հինգ մահեր պատահեցան։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը էթուալ տը Ռումանի պատուանշանին առաջին աստիճանը տուաւ Մեծ–Եպարքոս Ֆէրիտ փաշայի։

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԳԱՆՁՈՒՄԸ.— Ջեռնահաս պաշտօնատունը ծանոյց ամէն կողմ թէ տրուած որոշմանց հրատարակուելէն մինչեւ մէկ տարի իրենց կալուածներու արժէքը փոխելու մասին եթէ դիմում ընողներ ըլլան, դիզուած տուրքերը փոխուած արժէքին համաձայն պիտի գանձուին, իսկ այդ պայմանաժամէն ետքը դիմողներուն նոյն նպատակով տալիք աղերսագիրները պիտի չընդունուին, առանց նախապէս գանձելու դիզուած տուրքերը, բայց դիզուած տուրքերը նախկին արժէքին համաձայն պիտի գանձուին։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Րըտվան փաշա Թաղապետութեան տնօրէններուն ծանոյց՝ տեղեկագրել Կ. Պոլսոյ փողոցներէն նորոգութեան կարօտ եղածներուն անունները։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ վճռաբեկ ատեանին անդամ եւ Իբէքի երեւելիներէն Պէչըր պէյ, որ ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշեր մեռաւ։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԵԱՆ մէջ մրցանակի արժանացողներուն տրուելու համար շքադրամ մը պատրաստուեցաւ, որուն մէկ կողմը կան կայս. Թուղրան ու տակը «հարիր միւսապագասը» բառերը. իսկ միւս կողմը մանրադէտի մը նկարը։

— Շերամաբուծութեան մասնագէտ պաշտօնեաներու ընտրութեան համար կատարուած մրցումէն հետեւեալ էֆէնտիները ընդունուելով նոյն պաշտօնին կոչուեցան. —Արամ Աճէմեան, Մկրտիչ Թէրզեան, Գրիգոր Անտոնեան, Յակոբ Գասպարեան, Յովհաննէս Տէրվիշեան, Խրիստաքի Փափազօղլը, Յակոբ Գոնտաեան, Յարութիւն Փաչաճեան, Գրիգոր Յակոբեան, Գրիգոր Գալբաքեան, Վարդան Մելքոնեան, Հաֆըզ Ալի Էվլիազատէ, Յարութիւն Շահլամեան, Աբրահամ Տէր Մելքիսեդեկեան եւ Մէհմէտ Նուրի։ Ասոնց ամէնքն ալ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին շրջանաւարտներէն են. իսկ Համբարձում Էվլիկեան, Երուանդ Փափազեան ու Բեդրօ՝ Հալքալըի երկրագործական վարժարանին շերամաբուծական ճիւղէն։

ԽՐԻՄՑԻ 442 իսլամ գաղթականներ երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին ռուսական շոգենաւով։

ԽՈՇՈՐ ՁՈՒԿ ՄԸ.—Մաքրգիւղի եւ Այաթէֆանոսի ձկնորսները, երէկ առտու, խոշոր ձուկ մը որսացին մեծ դժուարութեամբ եւ շոգեմակոյկով ձկնարան տարին։ Աճուրդի դրուելով ձուկին միայն ակռաները վեց հարիւր ղրուշի ծախուեցան։

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիին 13րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլօմէթրի համար եղած է Հայտար Փաշա–Էնկիւրիի գիծ (578 քիլօմէթր) 9393 ֆր. անցեալ տարիէն 1710 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 4087։ Էսկիշէհր–Գոնեայի գիծ (445 քիլօմէթր) 5556 ֆր. անցեալ տարիէն 103 աւելի եւ միւս շաբաթներէն ալ 1400 պակաս։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցաւով կը ծանուցանենք թէ, ծանօթ սեղանաւոր եւ Քաղ. Ժողովի անդամ Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան երէկ միջօրէին Պոլսոյ Պալըգ–Բազարի կողմէն անցած պահուն կաթուած ունեցաւ։ Տօքթ. Կ. Օրմանեան էֆ., որ Ծաննի դեղարանը կը գտնուէր, իսկոյն հասնելով, անմիջական դարմանները տնօրինեց եւ Գարակէօզեան էֆ. փոխադրուեցաւ Բերա, իր բնակարանը՝ ուր հրաւիրուեցաւ Տօքթ. Յակոբոֆ որ մինչեւ առաւօտ հսկեց անաբին քով։ Այս առաւօտ մեր ստացած տեղեկութեանց նայելով՝ հիւանդին վիճակը զգալապէս բարւոքած է։

—Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետն ունենալով Նորընտիր Ա. գործակատար Արիս էֆ.ն՝ երէկ այցելեց Պետական Խորհուրդի նախագահին, Ներքին գործոց ու Դատական նախարարներուն ինչպէս նաեւ Եպարքոսական խորհրդականին, եւ պաշտօնապէս ներկայացուց գործակատար էֆէնտին։

—Երէկ, այն միջոցին ուր մեր վերջին բառը կը գրէինք Երուսաղէմի գործերուն վրայ, Պատրիարքարան եւ Երուսաղեմատուն կը հասնէին Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքէ երկու հեռագիրներ՝ որոնցմէ առաջինով Ն. Սրբազնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Միաբանութեան գործերը կարգի մտած են, թէ ինք այժմ հանգիստ է եւ կը փութայ իր շնորհակալութիւնը յայտնել՝ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան կողմէ ընծայուած աջակցութեան ու օժանդակութեան համար։ Երեքցեան Տ. Գէորգ եպիսկ.ի ուղղուած հեռագրով եւս՝ ալեզարդ Պատրիարքը կը հաղորդէ թէ ծանօթ վէճը վերջացած է եւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Կ. Պոլսոյ իր Փոխանորդին անձնուէր ջանքերուն համար։ Անշուշտ, Երուսաղէմէն հասնելիք նամակներ մանրամասնաբար պիտի հաղորդեն եղած կարգադրութիւնները՝ որոնք գոհունակութիւն միայն պիտի պատճառեն, ինչպէս պատճառեց միաբանական վէճերուն կարգադրուած ըլլալու հեռագրական լուրն իսկ։

—Ի պատասխան մեր երէկի հրատարակութեան, այս առտուան Սուրհանդակ կը գրէ թէ, Աղեքսանդրիոյ մէջ քանի մը տարի առաջ ծախուած գետնին փոխարժէքը, ինչպէս նաեւ ի հաշիւ Երուսաղէմի պարտուց ստացուած գումարը այդ պարտքին յատկացուած են արդարեւ, եւ թէ «ասոր հակառակը ըսող չը կայ»։ Զարմանալի՛ բան. մեր նոյն պաշտօնակիցը երեք օր առաջ էր որ կը գրէր, այդ միեւնոյն գումարներուն վրայ խօսելով, թէ «ասոնց մասին ո՛չ Պատրիարքարանը ու ո՛չ միաբանութիւնը բան մը չեն գիտեր»։ Հակասութիւնը այնքան ակներեւ է այս երկու յայտարարութեանց միջեւ, որ աւելորդ կը սեպենք ծանրանալ անոր վրայ եւ կը թողունք ընթերցողներուն դատողութեանը։ Գալով 10 հազար ոսկիի արժողութեամբ արժէթուղթ ծախուած ըլլալու լուրին, Երուսաղէմէն հերքումի կը սպասէ Սուրհանդակ։ Մեր մասին, այնքան վստահ ենք մեր տեղեկութեան աղբիւրին վրայ, որ չենք կրնար տարակուսիլ թէ այդ տեսակ հերքում մը կրնայ հասնիլ, եթէ երբեք Պատրիարք ու վանական Տնօրէն Խորհուրդ զիջանին պատասխանելու Ս. Յակոբեանց ելմտական բարւոք մատակարարութիւնը վարկաբեկ ընելու նպատակով եղած հրատարակութեանց՝ որոնք մէկ օրը ըսածնին միւս օրը կը ջրեն, ինչպէս վերեւ յիշուած հակասութեան պարագային մէջ։

—Ուսուցչաց Օգնական Սնտուկի հոգաբարձութիւնը գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Նորընտիր անդամ Երուանդ էֆ. Գարաեան առ Ս. Պատրիարքն ուղղած գրով մը հրաժարական մատուցած ըլլալով, հոգաբարձութիւնը որոշեց իր ներկայացուցած նախորդ երկու ընտրելիներուն վրայ, որոնք են Գրիգոր էֆ. Մ. Յակոբեան եւ Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան, ընտրելի ներկայացնել նաեւ Տօքթ. Միհրան էֆ. Վարդազարեանը։— Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան որ 1901 հոկտ. 28ին ի յիշատակ իր վաղամեռիկ կողակցին 100 օսմ. ոսկի նուիրած էր Օգնութեան Սնտուկին, ներկայացուց աւանդագիրը նոյն գումարին, որ այն ատենէն ի վեր բանած տոկոսներով յանգած էր 105.53½ Օսմ. ոսկիի, եւ արժան դատուեցաւ դարձեալ որ նոյն գումարը ըստ առաջնոյն մնայ 4 առ հարիւր տոկոսով Գարակէօզեան Եդուարդ էֆ.ի քով։ Այս առթիւ գանձապետ Գըռնաճեան էֆ. հաղորդեց թէ ըստ հրահանգի իր քով պատրաստ գտնուած գումարով անցեալ տարի յունիս 27ին գնուած էին Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէնի 7 արժեթուղթերը։ Հոգաբարձութիւնն այս կարգադրութիւնները հաստատելէ ետքը՝ դիտելով որ կանոնագրեալ 300 ոսկիի նախնական դրամագլուխը հարկ էր օր առաջ ամբողջացնել, արժան դատեց իր նախորդ Նիստերուն մէջ ունեցած խորհրդակցութեանց համաձայն՝ բացառիկ հանգանակութիւն մը կատարել ամբողջացնելու համար զայն, եւ այս նուիրատուութիւնը հաճելի ընծայելու համար, հանգանակութեան մասնակցողներէն մէկին վիճակաւ պարգեւ յատկացնել հանգուցեալ Այվազովսքիի մէկ նկարը՝ որ նախկին Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան կողմէ նուիրուած էր յօգուտ Սնտուկին.— Կիրասոնէն Կարապետ էֆ. Թուխմանեան իր աշխատասիրած Առեւտրական աշխարհագրութեան 13 օրինակ նուիրած էր յօգուտ Ուսուցչաց Սնտուկին։ Հոգաբարձութիւնը իր գոհունակութիւնը յայտնեց այս նուէրին համար եւ արժան դատեց նոյն գրքերն ալ արդէն նուիրեալ ուրիշ գրական նուէրներու հետ վաճառել յօգուտ սնտուկին՝ Պալըքեան գրավաճառատան միջոցաւ, եւ անոնց արդիւնքը յատկացնել որոշեալ բարեգործական նպատակին։ Հետեւաբար նոյն գրատան մէջ պիտի վաճառուին հետեւեալ գրքերը՝ որոնք են՝ 1. Առողջին տնտեսութիւն, Կարապետ էֆ. Իւթիւճեանի գին 4 ղրշ. 2. Էօժէնի Բոլքա Ա. Մերճանի 5 ղրշ., 3. Լ'Իտէալ մաղուրքա, Ա. Մսրլեանի գին 5 ղրշ. 4. Առեւտրական աշխարհագրութիւն Կարապետ էֆ. Թուխմանեանի, գին 10 ղրշ։— Հոգաբարձութիւնը ապա խորհրդակցութիւն մը կատարեց նոյն Սնտուկին հասոյթի նոր աղբիւրներ հայթայթելու մասին, եւ ինչպէս ասկէ առաջ ալ խորհած էր, անպատեհ չտեսաւ որ մանկանց ծննդեան եւ մկրտութեան ու նոր դպրոց ղրկուելու սկզբնաւորութեանը առթիւ մէյմէկ նուէրներ ըլլան յօգուտ Սնտուկին եւ դիւանին յանձնեց այս մասին յայտարարութեան մը պատրաստութիւնը։—Հոգաբարձութիւնը որոշեց յետ այսորիկ ամէն ամսագլուխ երեքշաբթի օրերը նիստ գումարել ըստ առաջնոյն Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

—Բարեպաշտ ու գրասէր անձնաւորութիւն մը առաջարկեր է Ս. Պատրիարքին, գրաւոր քարոզներու մրցում մը հաստատել եւ լաւագոյն քարոզներէ բաղկացեալ գիրք մը հրատարակել ժողովրդեան համար, եւ ասոր համար գումար մը դրած է Ս. Պատրիարքին տրամադրութեան ներքեւ։ Ն. Սրբազնութիւնը ընդունելով յիշեալ անձնաւորութեան այդ փափաքը, շրջաբերականաւ մը պիտի հրաւիրէ բոլոր եկեղեցականները՝ լաւագոյն քարոզներ խմբագրել եւ յղել՝ մրցման ենթարկուելու համար։ Մրցումը պիտի կատարէ գրական յանձնաժողով մը։ Մրցանակները աստիճան առ աստիճան պիտի ըլլան։

—Աւասիկ այն շրջաբերականը որ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ամեն. Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին Սիս ժամանումէն անմիջապէս ետքը ուղղուած է Կիլիկիոյ բոլոր թեմերուն.—

«Այսու շրջաբերական գրութեամբ կ'աւետենք մեր սիրելի ազգայնոց որ Նորընտիր Սրբազան Կաթողիկոսը ողջամբ ժամանեց ի Ս. Աթոռ մարտ 18ին։

«Ամենայն ուրեք կառավարական եւ ժողովրդական շքեղ ընդունելութիւնը անգամ մի ալ հաստատեցին Նորին Սրբազնութեան գտած եւ վայելած բարձրագոյն վստահութիւնը Օգոստափառ Բարեխնամ Կայսեր Սուլթան Ապտ–իւլ–Համիտ Խանի, եւ ընդհանուր ժողովրդեան անսահման սէրը. եւ այս կրկին հաւաստիք կ'երաշխաւորեն որ Նորին Բ. Սրբազնութեան բարձրանալը յԱթոռ Հայրապետական Մեծի Տանն Կիլիկիոյ՝ նոր դարագլուխ մը պիտի բանայ կրթական եւ եկեղեցական զարգացման, ի շինութիւն եւ ի պայծառութիւն Մայրավանուց եւ ի յառաջդիմութիւն Կիլիկեցւոց։

«Օծման եւ Ս. Միւռոնի օրհնութեան հոգեւոր մխիթարութիւնը ցանկացող բարեպաշտից ի դիւրութիւն՝ Նորին Սրբազնութիւնը որոշեց ընդունիլ Ս. Օծումը Ապրիլ 20ին, այն է Աշխարհամատրան կիւրակէին, եւ Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութիւնը կատարել Ապրիլ 27ին, որպէս զի ներկայ գտնուելու փափաքող բարեպաշտ ուխտաւորք կարողանան յետ Ս. Զատկին ճանապարհիլ եւ ժամանել ի Ս. Աթոռ։

«Որպէս զի ուխտաւորք անցագրի դժուարութեանց չհանդիպին, Նորին Սրբազնութիւնը ոչ միայն գրաւորապէս խնդրած է Ատանայի Վեհ. կուսակալ Պահրի փաշայէն զարժանն տնօրինել, այլ նաեւ Ազգ. Պատրիարքարանին գրած է, որ Ամեն. Ս. Պատրիարքը Բարձր. իշխանութեան հրամանագրել տայ Գաւառ. իշխանութեանց ամեն դիւրութիւն ընձեռելու համար։

«Ի բարւոքումն Աթոռոյ ներկայ անձուկ եւ կարօտ վիճակին, ի պատիւ եւ ի յարգանս Ս. Օծման եւ Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութեան, ըստ հրամանի Նորին Սրբազնութեան կ'ազդարարենք որ անմիջապէս նուիրահաւաք մասնախումբ մը կազմէք կրօնական եւ աշխարհական վստահելի անձերէ, որոց պարտաւորութիւնը պիտի ըլլայ յանուն Մայրավանուցս զանազաններէ տրուած դրամական եւ նիւթական նուէրներն ընդունիլ, ցուցակագրել նուիրատուները յականէ անուանէ եւ նուէրները տեսակով եւ քանակով ուղարկել առ նորընտիր Ամեն. Ս. Կաթողիկոս որ յատուկ տոմարի մէջ արձանագրելէ զատ՝ ի մէջ Ս. Եկեղեցւոյ հանդստեան պաշտօն կատարել պիտի տայ ի լուսաւորութիւն հոգւոց ննջեցելոց՝ եւ ի միամտութիւն նուիրատուաց օրհնութեան կոնդակ պիտի ղրկէ։

«Ուստի ի ժամանել Շրջաբերականիս, յատենի Ս. Եկեղեցւոյ կարդացնել տալով բացատրեցէք եւ ազդու խրատականներով եւ յորդորներով հրաւէր կարդացէք բարեպաշտ ժողովրդեան, որ չզլանան իրենց կամաւոր եւ զաւարթառատ նուէրներն յօգուտ Ս. Աթոռոյ։

«Բաց աստի, ձեր լուրջ եւ խորին ուշադրութեան կը յանձնուի յանմիջական տնօրինութիւն, որ

«Ա. Յանուն Ս. Աթոռոյս տեղդ գտնուած կալուածոց եւ կտակաց յետնեալ եկամուտները եւ հոգեւոր նուէրները, ինչպէս են, Աթոռակալաց քով գտնուած հրամանի, մկրտութեան, թաղման, Գանձանակի եւ Պղչի բարեպաշտական տուրքերը վաւերական ցուցակներով առանց յապաղման ուղարկել ի Մայրավանս յանուն Ամեն. Ս. Կաթողիկոսին։

«Բ. Նոր աթոռակալներ հաստատելու համար վստահելի եւ պատուաւոր երեք անձանց ցանկ մի ներկայացնել, որպէս զի Ն. Սրբազնութիւնը ըստ իւր բարեհաճ կամաց առնցմէ մին Աթոռակալ նշանակէ եւ օրհնութեան կոնդակաւ հաստատէ։

«Ըստ ամենայնի վստահ լինելով՝ որ ձեր սէրն ու զօրովանքն առ Ս. Աթոռն արդեամբ եւ գործով ցոյց պիտի տաք,

«Ողջունիւ քրիստոսաւանդ սիրոյ եւ օրհնութեամբ

Մնամք Աղօթարար՝ Կաթող. Տեղ.
ԿԻՐԱԿՈՍ ԵՊՍԿ. ԲԷՔՄԷՋԵԱՆ
Պատրիարքական Պատուիրակ Կաթող.
Ընտրութեան Տանն Կիլիկիոյ
ՄՈՎՍԷՍ ԵՊՍԿ. ԿԷՕՄՐՈՒՔՃԵԱՆ
21 Մարտ 1903
ի Մայրավանս Սսոյ

ՄԱՍԻՍ Գրական Շաբաթաթերթի յառաջիկայ թիւը,—Զատկի թիւ մը՝ մասնաւորապէս խնամուած,—կը ներկայացնէ ճոխ պէսպիսութիւն մը նիւթերու եւ կը պարունակէ լաւագոյն աշխատակիցներու արտադրութիւնները։ Յիշենք, առ այժմ, ՔՐԻԶԱՆԹԷՄ, Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ, ՀԱՐՄԱԿ, ՄԱՌԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, ՁԵՐԱՍԻՄ, ՎԱՀԱՆ ՎՐԴ. ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ, եւայլն։

Ուրբաթ օրուան վերապահելով թերթին ամբողջական բովանդակութեան հրատարակութիւնը, աւելցնենք միայն թէ ԳԱՄԼԻՐԻ այս անգամուան Վայրկենական Ուրուագիծները նուիրուած է մանկամարդ գրագիտուհիի մը, ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Օլկա Ֆնտըգեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ էֆ. Գազանճեան։

—Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Գասարճեանի մահուան տարեդարձին առթիւ երեք օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Այրի Տիկին Բարիս Յ. Գասարճեան։

—Խաչիկ եւ Յովսէփ էֆէնտիք Տօղրամաճեան՝ իրենց հանգուցեալ մօր յուղարկաւորութեան առթիւ Նէնիդաքուի Եկեղեցւոյ վճարեալ ծախուց աւելորդ գումարն երկու օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս։

(Հոգաբարձութիւն)

Տէր եւ Տկն. Աբրահամ էֆ. Ֆրէնկեան եւ Ֆնտըգեան ընտանիքը իրենց շնորհակալիքը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք ներկայ գտնուելով ողբացեալ ՏԻԿԻՆ ՕԼԿԱ ՖՆՏԸԳԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքը յայտնեցին։

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Աղքատախնամս կը փութայ ծանուցանել թէ՝ յունուար 25էն մինչեւ այսօր հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են։ Ռուբէն էֆ. Պասմաճեան իր հօր՝ Սէնէքէրիմ էֆ.ի մահուան առթիւ 1080, Տօքթ. Աճէմեան պէյի ձեռամբ բարեսէր ընտանիքի մը կողմէ 125, Տիկին Թագուհի Սէլիմիճեանի մահուան առթիւ 120, Մաքսուտ էֆ. Շահպազ յանուն Աղքատախնամի նուիրեց 108, Սարգիս էֆ. Էվրէնեանի մահուան առթիւ 60, Օր. Եւգինէ Պօչնաքեանի մահուան առթիւ 40, Տիկ. Մարիամ Ղազարոսեանի մահուան առթիւ 30, Ս. Յարութեան եկեղեցիէն մկրտութեանց առթիւ 25, Բարեսէր Տիկին մը 20, Սեղանաւոր Գառնիկ էֆ. Կիւլէրեան 20, Տիկ. Թագուհի Գալֆաեանի մահուան առթիւ 10, Օր. Ազնիւ Րէսիմճեանի մահուան առթիւ 10, Օր. Մարգարիտ Դաւիթեանի մահուան առթիւ 10, Գառնիկ էֆ. Անանեանի մահուան առթիւ 10, Յակոբ էֆ. Գաբրիէլեանի մահուան առթիւ 10, Տիկ. Դշխոյ Հալաճեանի մահուան առթիւ 10, Տիկ. Եղիսաբէթ Գասպարեանի մահուան առթիւ 10, Տիկ. Երանուհի Գրիգորեանի մահուան առթիւ 10, Տիկ. Բարիս Բէթիւեանի մահուան առթիւ 10, Յովհաննէս էֆ. Էրկաթպաչեանի մահուան առթիւ 10 ղրուշ, Տիկ. Արաքսի Աւագեան մէկ ոչխար, Տիկ. Տիրուհի Ղազարոսեան՝ մէկ ոչխար, Տիկ. Վասիլիկ Զօրուրեան իր ծնողաց հոգւոյն համար մէկ ոչխար։

Ազնիւ նուիրատուաց մատուցանելով բազմաթիւ հիւանդաց եւ կարօտելոց շնորհապարտ զգացմանց հաւաստիքը։

Ի դիմաց Աղքատախնամի
Վ. Ատենադպիր — Ատենապետ
ՏՕՔԹ. Տ. ՔԱՐԱՄԱՃԻ — ՏՕՔԹ. Տ. ԱՃԷՄԵԱՆ

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՊԼ)

ՊՈՒՔՐԷՇ, 14 ապրիլ.— Ռումանիոյ դահաժառանգին անդրանիկ աղջիկը Էլիզապէթ իշխանուհին ալ հարսանիթէ վարակուած է, բայց թեթեւապէս։

ԱԹԷՆՔ.— Գերման իշխանները Տէլֆի ուղեւորեցան։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը Սէնթ–Էթիէն պատուանշանի մեծ խաչը շնորհեց Աւստրիոյ նախարարապետ Պ. ֆոն Քէրպէրի։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ. — Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ Ալժէ ուղեւորեցաւ ժաճ Տ'Arf յածանաւով։

ԼԻԶՊՈՆԱ. — Տոմ Քարլոս Ալժէ ուղեւորեցաւ, որպէս զի Բորթուկալի անունով ողջունէ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը։

ԱԼԺԷ. — Անգլիական ու իտալական նաւաբաժինները հոս ժամանեցին եւ ողջոյններ փոխանակեցին ամրոցներուն ու նաւահանգիստին մէջ խարսխած օտար մարտանաւերուն հետ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԱԼԺԷ, 14 ապրիլ.— Անգլիական, իտալական, ռուսական, սպանիական եւ բորթուկէզ նաւաբաժինները Ալժէի նաւահանգիստը ժամանեցին, ողջունելու Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը որ վաղը պիտի ժամանէ կէսօրէն մէկուկէս ժամ ետքը։

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ ելմտացոյցին ահագին բացը մեծապէս կը զբաղեցնէ հանրային կարծիքը։ Կը գուշակուի որ տուրքի նոր յաւելումներ ըլլան ծխախոտի եւ գարեջուրի վրայ։

—Վիլհէլմ կայսրը ապրիլ 20ին ուղեւորութեան մը ձեռնարկելով, մայիսի վերջը Բոցտամ պիտի վերադառնայ։

—Տանիմարքայի Վալտէմար իշխանը զոր Գերմանիոյ կայսրը պատուակալ հրամանատար կարգած է Գերմանիոյ նաւատորմին, Պէրլին կը սպասուի։

ՀՌՈՄ.— Այսօր Սան–Րէմոյի մէջ ձեռբակալուեցաւ բրուսիացի տեղակալ մը Հէլմուտ անունով, որ ամբաստանուած է գերման ամրութեանց յատակագիծներ ծախած ըլլալուն համար։

ԼԻԶՊՈՆԱ.— Մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Լիզպոնայի մէջ, Իտալիոյ թագաւորը ընդունելուն համար։

ԲԱՐԻԶ.— Կրօնական երեք միաբանութիւններ որոշեցին ընդդիմանալ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Վաղը, Աւագ հինգշաբթի, Սակարանը գոց պիտի մնայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 1 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	31	34
Ամէնէն բարձր գին	»	31	38
Ամէնէն վար գին	»	31	31
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	ֆր.	123	62
Ամէնէն բարձր գին	»	123	12
Ամէնէն վար գին	»	122	62

ԲԱՑՈՒՄ 2 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	31	33 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	122	75
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Յոււ. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Յամ. Ապահ. Ընկ.		4	42
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	30
» ժուիսանս		1	80
» պարտաթուղթ		492	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		502	—
Թրանսվայ		143	—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն		270	50
Լավրիոն		83	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	32
« պարտաթուղթ «		527	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտէ	91	68
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.	59	25
» » » Գ. բաց.	28	75
» » » Դ. գոց.	28	87
Օսմանեան Պանքա	13	87
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	41	50
» Մօնօբօլ	43	50
Պուլկարական 1888	91	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	108	12
օմինիալ	105	50
Թրանսվալ	5	62
Այտին երկաթուղի	13	50
Փոխանակագիր	25	38 3/4

ԲԱՐԻԶ, 14 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %			98	77
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց.	Ղըշ.	29	40
	գոց.	»	29	25
» » » Բ.		»	60	75
» » » Գ.		»	31	55
Օսմ. Կայս. Պանքա		ֆր.	599	—
Օսմանիէ		»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի		»	126	75
Օսմ. մաքսատուն		»	479	—
Օսմ. Ռէժի		»	366	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		»	—	—
Քրէտի Լիոնէ		»	1085	—
Իտալական Ռանթ		»	—	—
Սպանիական արտաքին		»	87	47
Թրանսվալ		»	—	—
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25	160
[illegible]		»	144	—

ՊԷՐԼԻՆ, 14 Ապրիլ

Ռուպլը	ֆր.	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	131	20
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	315

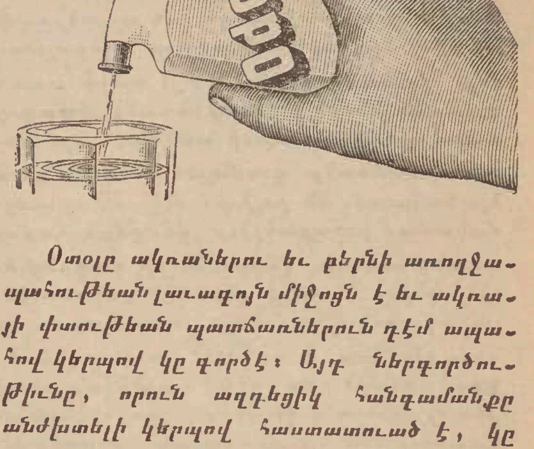

Օտոլը ակռաներու եւ բերնի առողջապահութեան լաւագոյն միջոցն է եւ ակռայի փտութեան պատճառներուն դէմ ապահով կերպով կը գործէ։ Այդ ներգործութիւնը, որուն ազդեցիկ հանգամանքը անժխտելի կերպով հաստատուած է, կը կայանայ Օտոլի այն մասնաւոր յատկութեան մէջ, որով խնդրոյ նիւթ եղող հեղուկը խոռոչաւեալ ակռաներուն մէջ կը մտնէ եւ կը ծծուի լինտերու մաշկերէն, որոնք անով կ'ողողուին։ Ահա ինչպէս վերահասու կ'ըլլանք այդ անզուգական ազդեցութեան ահագին կարեւորութեան։ Մինչդեռ մինչեւ հիմա գործածուած ակռայի փոշիները միայն ակռաներու շփման կարճ միջոցին մէջ կրնան ներգործել, Օտոլը բերնի մաշկերը եւ փտցած ակռաները կ'ողողէ իր հականեխական տարրերով եւ իր փրկարար ազդեցութիւնը կը ներգործէ ամբողջ ժամերու տեւողութեամբ։ Այս կերպով այն անձը որ իր բերանը ամէն օր Օտոլով կը մաքրէ, ինքզինքը կը պահպանէ ակռաներու փտութեան եւ անոր հետեւանքներուն դէմ։ Օտոլը սրուակով առնուած ատեն (կաթիլցով սրուակ, որուն պարունակութիւնը բազմաթիւ ամիսներու գործածութեան կը բաւէ) 10 ղրուշ կ'արժէ եւ կը ծախուի ամէն դեղարաններու, դեղօրէից եւ անուշահոտութեանց վաճառատուններու մէջ։ 423.—

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(ձիլա Զպուքճեանց դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ԻԼԱՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթինտէն

Տէրսաատէթ բօսթախանէսի էվրագ վէ սաիրէսինին նագլի իչիւն լիւզումը օլան տէօրթ ատէտ միւճէտտէտ վէ իւչ ատէտ միւսթամէլ արապա քի ճէման եէտի ատէտ արապանըն իմալ ու թամիրիյլէ իլլէթմիրիլմէսի պէշ սէնէ միւտտէթլէ միւնագասայա վազ օլունտըղընտան վէ եագընտա իհալէսինին իճրասը մուգարրէր օլտուղընտան թալիպ օլանլար շէրաիթը միւնագասայը անլայուպ անա կէօրէ բէյ սիւրմէք իւզրէ էվվէլ էմրտէ հէր ատէտ լիրայի օսմանի տէմօզիթօ ագչէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օտասըյլա Մուգավէլաթ Մուհարրիրլիկինտէն մուսատտագ հէր լիրայա մուգաբիլ քէֆալէթ սէնէտի վէ մէքլազը մէզպուրէյէ մուգաբիլ հաճզը էմլաք սուրէթիյլէ թէէմինաթը գավվիյէլէրինի համիլէն ճումատան մաատա պէհէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի իտարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր։

Ֆի 1 Նիսան 319

{Էն Առաջ Ան Կարդացէք}

ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ

ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Քանի մը հարիւր կամ հազար ղրուշ ծախսելով կը գնէք կամ շինել կու տաք զգեստ, շապիկ, ֆէս եւ գլխարկ՝ վայելելու եւ վայլեցնելու համար։ Աղէկ։ Բայց ի՞նչ օգուտ. եթէ անձրեւի մը բռնուիք ու եթէ հովանոց չունենաք — կամ անձրեւ չանցնող հովանոց մը — ատոնք ամբողջ կը բծաւորին եւ նորութեան չէնքնորհքը չի մնար վրանին։ Ուստի, խնամով շինուած, ձեւաւոր եւ բնաւ անձրեւ չթափանցող ՀՈՎԱՆՈՑ մը գնեցէք Ղալաթիոյ հռչակաւոր հովանոցավաճառ Միհրդատ Հայկազնէն։ Գոհ կը մնաք

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանին բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տեխնիքական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի առատաձեռն և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է ըլլալ վրաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մի՛ չեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տեխնիքական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը, յետոյ ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով. մէկ առքեվճար ընելէ յետոյ իրաւունք կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ. առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիններրը։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմաններ ալ ունի. որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուրf ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ուլթոնիա	7269	Շէրպուրկ	161

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը
(20 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հաւու փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Փոխ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Չասօխ
Մահմուտ Փաշա Ջարշը խան. Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօմնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարղէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիոզօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1837	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրբինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Խէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Միքատօ շոգենաւը, նաւապետ Ուօրս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Սլիքօ շոգենաւը, նաւապետ Պինկամ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է,

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուէյթքօթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 11ին։

Քլարօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլտինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 20ին։

Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Սընկ ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 30ին։

Քասքէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէշամ, ամսոյս 23ին Նիւ Եորքէն ընդհանուր վաճառքով հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալը Ց. ՀԻԼՑ ԷՆՐԻՋՕՑ
Թիւ 22—24. [illegible] Մեյմէթ խան. Ղալաթիա 277

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, տկարները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆօսֆօրը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն ատեն որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆօսֆօրը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կորսնեն ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆօսֆօրը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօ տնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմեագէտներէն Պիլեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անունով դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտնէ արեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կու տայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է աքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ԵՒ ՀԱՅԵԿՍ?

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵԿԱԿԱ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ. 516 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիրգորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէստրիան	10500	Արըժ.ըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Փասդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն	80
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ մաքսատան հին տեղը
600

ԱՆՔՕՐ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար	Վճարեալ գումարներ
Ֆր. 168,000,000	Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

Սթամպոլ Ապուս Էֆենտի խան

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատւոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բէրա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար Չարշը պոյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատունը կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ ուի տունը։

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Դշ.	1/14	Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ.	2/15	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցութիւն Աղեքսանդրիաէն Բոր-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապլուս-Շամ.
Դշ.	2/15	Փուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Եշ.	3/16	Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Եշ.	3/16	Սեվաստաբօլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր.	4/17	Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ.	5/18	Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Գիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօր ի։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի, Գօրսոյի. Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Րամսէյ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1800
Մարքօթիս	2500	Կիւլէտա	1800

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 21 Ճէյմս Սդրիթ Լեվըրբուլ

Ատենապետ ՉԱՐԻՇ ԽՈՒԽՈՒՆԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1903 Մարս 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 222 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 221 խառն Իրկն. ժ.	վ.
10	25	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմ.	1	25
11	7	»	Կէօքճէ Քըզըք	»	12	45
12	5	»	Սաքօնճը Բունար	»	12	3
12	59	»	Ալայունտ	»	11	7
1	41	»	Չէքիւրլէր	»	10	23
2	41	»	Տէօյէր	»	9	35
3	10	»	Իհսանիյէ	»	8	50
3	34	»	Համամ	»	8	23
3	44	»	Կազլըկէօլ Համամ	»	8	14
4	31	»	Աֆիոն Գարա Հիսար	»	7	43
5	11	»	Գէօյիւք Չօպանլար	»	6	50
6	6	»	Չայ	»	6	3
6	51	»	Իսհագլու	»	5	10
7	15	»	Նասսիան	»	4	45
7	46	»	Ագ Շէհիր	»	4	23
8	18	»	Աղարի բէօյ	»	3	43
9	—	»	Չավուշճը բէօյ	»	3	5
9	38	»	Իլղըն	»	2	33
10	25		ըն-Խանը	»	1	39
11	20		Սարայ-Էօնի	»	12	57
11	52	»	Մէյրամ	»	12	17
12	52	»	Բունար-Պաշը	»	11	12
1	30	ժմ.	Գօնիա	մկն.	10	30
իրկն.					առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 121 խառն Իրկն. ժ.	վ.
12	—	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմ.	10	—
12	44	»	Ագ Պունար	»	9	18
1	24	»	Ալբիւ Քէօյ	»	8	46
2	4	»	Պէյլիք Ախուր	»	7	58
3	9	»	Սարիքէօյ	»	7	1
3	58	»	Պիչէր	»	6	4
4	35	»	Սասըլէր	»	5	27
5	9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	5	—
6	3	»	Բօլաթլը	»	4	16
7	21	»	Մալը Քէօյ	»	2	49
8	15	»	Սինճան Քէօյ	»	1	47
9	—	ժմ.	Էնկիւրիւ	մկն.	1	—
իրկն.					առտ.	

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 324 խառն Իրկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 323 խառն Իրկն. ժ.	վ.
1	5	11	15	մկն.	Ալայունտ	ժմ.	12	30	10	35
1	25	11	35	ժմ.	Քէօթահիա	մկն.	12	10	10	15

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. Խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 425 Խառն Իրիկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 426 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. Խառն Իրիկն. ժ.	վ.
		5	27	մկն.	Ատա-Բազար	ժմ.	7	18		
		5	45	ժմ.	Համիտիէ	մկն.	7	—		

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (16)

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՈՐԺԷԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ

—Էհ ուրեմն, սիրելիս, երէկ, քենէ բաժնուելէս յետոյ, չիփ չիտակ Սէն գետը գացի, ու Բոնքորտի կամուրջը հասայ առանց ոեւէ միջադէպի. իմ յաճախած ակումբէս երկու կամ երեք անդամներու հանդիպեցայ Ռուաեալ փողոցին մէջ։ Այնպէս կը պատահի որ մարդ միշտ իր ճամբուն վրայ կը գտնէ անանկ անձեր, որոնցմէ խոյս տալ կ'ուզէ։ Անշուշտ ըզգուշացայ անոնց հետ խօսելէ։ Այդ անիծեալ ձեռքը զոր կը կրէի գրպանիս մէջ՝ խօսելու արգելք կ'ըլլար։ Դժբաղդաբար ապահով եմ թէ ճանչցան զիս, եւ մտովի հարցուցած ըլլալու են թէ ինչո՞ւ համար արագ քայլերով կը յառաջանայի պատուարուն տակէն, կօթողին ուղղութեամբ։ Կէս գիշերին քառորդ մնացած, մարդ չերթար թափառիլ Շան զ'Էլիզէ, նոյեմբեր ամսուն մէջ. մանաւանդ որ բարեկամներս գիտեն թէ տարին տասը անգամ ոտք չեմ դներ ձախ գետափին վրայ։

—Ինծի այնպէս կը թուի թէ այդ կէտին այնքան կարեւորութիւն չես տար։

—Լաւ որսորդ մը պէտք է կարեւորութիւն տայ ամէն բանի, եթէ կ'ուզէ ձեռքէն չփախցնել երէն։ Հիմա, ոչ մէկ բան զիս անտարբեր կը թողու։

—Ըսել է միշտ կը յամառիս լըջօրէն առնել ոստիկանութեան պաշտօնեայի քու դերքդ։

—Կարծեմ թէ։ Եթէ ուզէի նոյն իսկ ետ քաշուիլ, չպիտի կրնայի։ Լրտես մը ունիմ ետեւէս։

—Լրտե՛ս մը։

—Այո՛։ Իմ գիշերային արշաւանքէս յետոյ, մինչեւ Մատլէն հետապնդեցին զիս. մինչեւ տանս դուռը ետեւէս պիտի գային, եթէ դիպուածաւ, կառքի մը չհանդիպէի՝ որ լաւ ձի մը ունէր։ Կառքին մէջ նետուեցայ, որ զիս սրարշաւ տարաւ Շաթօտէօն փողոցը։ Լրտեսը հեռու մնաց ինէ։

—Բայց ո՞վ հետեւեցաւ քեզի։

—Մարդ մը՝ որուն դէմքը չկրցի տեսնել, բայց որուն շարժումները շատ լաւ զննեցի. այդ մարդը քարափի ծնօտին յենած էր, կամուրջի մուտքին վրայ։ Անցայ կամուրջը, առանց աղէկ մը որոշելու զայն եւ իսկոյն ետ դարձայ։ Միեւնոյն վայրը կը գտնուէր ան. տեղէն չշարժեցաւ՝ քիչ մը աւելի կանխելու համար զիս. բայց ընդհուպ սկսաւ քալել, առանց շատ մօտենալու։ Ամէն անգամ որ ետիս դառնալով կը նայէի, կը տեսնէի որ մեր միջեւ եղած հեռաւորութիւնը կը պահէր։

—Ի՞նչ կը նշանակէ ատիկա։

—Ատ կը նշանակէ թէ քովս գտնուած առարկան գետին մէջ նետելս տեսած ըլլալով՝ կ'ուզէր հասկնալ թէ ո՛վ էի ես։

—Շատ տարտամ է ատիկա, եւ եթէ ուրիշ բան մը չունիս իմացնելիք...

—Ներողութիւն, աւելին ունիմ եւ լաւագոյնը։ Եկուր սա կազի լապտերին տակ, որպէս զի շահեկան յօդուած մը կարդամ։

Երկու խօսակիցները հասած էին այն հարթավայրը, որ կ'եզերէ Մատլէն եկեղեցին։ Մաքսիմ կազի կտուցի մը քով առաջնորդեց Վիններին եւ լրագիր մը հանելով գրպանէն,

—Սիրելիս, ըսաւ, պարզելով զայն, ահա ինչ որ գտայ իրիկուան թերթի մը մէջ։ Ուշադրութեամբ մտիկ ըրէ զանազան դէպքերու սա մասը։ Ու Մաքսիմ սկսաւ կիսաձայն կարդալ զայն.

«Այս առտու, նաւաստի մը՝ որ ուռկանով կ'որսար, Սէնի մէջ, Բոնքորտի կամուրջէն քիչ մը վար, իր ուռկանին մէջ գտեր է կնոջ մը ձեռքը։ Այս ողբալի գիւտը ոճրի մը արդիւնք է։ Ամէն ինչ կը թուի այդպէս ցոյց տալ։ Թաղին գոմիսէրին յանձնուեցաւ ձեռքը։ Քննութիւն մը բացուեցաւ իսկոյն։ Այս իրիկուն կ'ըսուէր թէ այդ ձեռքը Մորկի այցելութիւններու սրահին մէջ ի տես պիտի դրուի։ Այս արտակարգ ու խորհրդաւոր գործին վրայ մեր ստացած տեղեկութիւնները պիտի հաղորդենք մեր ընթերցողներուն։»

—Ի՞նչ կ'ըսես այս ռիբորթըրին գրած արձակին վրայ, հարցուց Մաքսիմ ծիծաղելով։ Կը կարծե՞ս թէ անյաջողութիւն ունենամ։ Ամէն ինչ ըրի ոստիկանութեան միջամտութենէն խուսափելու համար, եւ ահա անլուր դիպուած մը անոր կը յանձնէ համոզիչ առարկայ մը՝ իրար անցընելով զայն։

—Շատ մտահոգութիւն պատճառող բան է ատիկա. կը տեսնես որ իրաւունք ունէի, երբ խորհուրդ կու տայի քեզի չխառնուիլ այս անշահ գործին մէջ։

—Պա՛հ, այդքան ողբալու բան չկայ. ութը օրի չափ պիտի խօսուի կտրուած ձեռքին վրայ, եւ յետոյ պիտի մոռցուի։ Ոճիր մը կը մոռցնէ ուրիշ ոճիր մը։ Սրիկային մէկը յօշ յօշ պիտի ընէ կին մը, ու Բարիզ անով միայն պիտի զբաղի այլեւս։

—Բայց եթէ ձեռքը ճանչցուի՞։

—Ո՞րուն կողմէ։ Կը կարծե՞ս թէ այն լրբուհին որ զայն կորսնցուցած է, պիտի երթայ զայն պահանջել։ Կ'երեւակայե՞ս թէ պիտի գտնուի մէկը որ կարենայ յայտնել այդ ձեռքին ո՛րուն պատկանած ըլլալը։ Եթէ գլխու մը վրայ եղած ըլլար խնդիրը, ըսելիք չունիմ։ Եթէ ոստիկանութիւնը միամտութիւնը ունի ցուցադրելու այս անանուն ձեռքը, ծախքերը վրայ պիտի տայ։ Հաճոյք պիտի ըզգանք Մորկ երթալով մտիկ ընելու տեխմարներու խորհրդածութիւնները՝ որոնք կարգաւ պիտի անցնին ապակեդարանին առջեւէն։

—Դուն մինակ պիտի երթաս։ Փափագ չունիմ ինքզինքս ձերբակալել տալու. ինծի այնպէս կու գայ որ գէշ պիտի ըլլամ, եթէ հոն երթամ։

—Ժիւլ, իրաւ որ կը վշտացնես զիս։ Առնական նկարագիր չունիս։ Բարեբաղդաբար կրնամ քու գործակցութենէդ հրաժարիլ եւ առանձին գործել։ Կը յուսամ թէ մօրեղբայրս բան մը չի գիտեր։

—Ո՛չ։ Միայն ուզեց գիտնալ թէ ինչո՞ւ համար ներկայ չէինք գտնուած երէկ իրիկուան իր երեկոյթին. ինծի թելադրած պատմութեամբդ գոհացաւ։ Մնաց որ ուրիշ հոգեր ունի հիմա. որովհետեւ իր տան մէջ ալ նոր բաներ պատահած են։

—Ի՞նչ կայ. իր թղթակիցներէն մէկը սնանկացա՞ծ է միթէ։

—Եթէ ա՛տ ըլլար եղածը։ Բաւական հարուստ է. հետեւաբար կը դիմանայ դրամական կորուստի մը։ Բայց իմացեր է որ Ռոպէր կը սիրէր քեռաղջիկը եւ թէ այս վերջինը կ'երազէր ամուսնանալ Ռոպէրի հետ։ Պ. Տորժէր շատ բարկացեր է։ Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ ըսեր է իր աղջկանը, բայց գիտեմ թէ արձակած է իր քարտուղարը։

—Կարելի բան չէ։

—Նոյն ինքն Ռոպէր պատմեց ինծի։ Պ. Տորժէր բացորոշապէս յայտարարեր է անոր թէ զինքը չէր ուզեր իբր փեսայ ընդունիլ, եւ իբր փոխարինութիւն, առաջարկեր է Եգիպտոսի մէջ պաշտօն մը տալ։

—Պ. Բարնոէլ ընդունե՞ր է։

—Դուն պէտք եղածին պէս չես ճանչնար զայն։ Իշխանի մը պէս հպարտ է. պիտի նախընտրէր մեռնիլ անօթութենէ քան թէ նուաստացում կրել։ Ամէն ինչ մերժած ու իր հրաժարականը տուած է։ Հիմա մեկնելու վրայ է։

—Ո՞ւր կ'երթայ։

—Ինքն ալ չի գիտեր, բայց որոշած է Ֆրանսայէն մեկնիլ եւ ուրիշ տեղ երթալ բաղդ փնտռել։

—Առա՛նց դրամի։

—Կ'ըսէ թէ դրամ ունի, բայց ես կը կարծեմ թէ կը պարծենայ։

(Շարունակելի)